БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилетингеи.

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1953 март 14 СУББОТА № 51 (2736)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Турция республиканың чазак төлээлерин В. М. Молотовтун хүлээп алганы (1 арын).

Афганистанның төлээлерин В. М. Молотовтун хүлээп алганы (1 арын).

Финляндияның министрлер чөвүлелиниң даргазы болгаш даштыкы херектер министри У. Кекконенни В. М. Молотовтун хүлээп алганы (1 арын).

Сталинның улуг чагыгларын боттандыраал! (1 арын).

Улустарның сталинчы найыралын камгалаар болгаш улам быжыглаар (2 арын).

Н. Саморуков.—Эртемниг коммунизмниң улуг үндезилекчизи (3 арын).

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге (3 арын).

Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинин дугайында депшилгелиг кижи төрелгетенниң улуг кажыыдалы (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

ТАЙБЫҢНЫ КАМГАЛААРЫ ДЭЭШ УЛУСТАРНЫҢ ЫДЫКТЫГ ХҮЛЭЭЛГЕЗИ

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң болгаш Совет чазактың адрезинге кээп турар кажыыдалдар үзүктел чок агым болуп турар. Бүгү чурттарда болгаш бүгү диптерде чүс-чүс миллион кижилер кижи төрелгетенниң эн улуг генийи, тайбыңның тук тудукчузу Иосиф Виссарионович Сталинның чырыткылыг тураскаалын тураскаап турар.

Кажыыдал илередишкини делегейниң бүгү чүктериндан бүгү дылдарда кээп турар. Кажыыдалдарны ажылчыннар болгаш тараачыннар, эртемниң болгаш уран-чүүлдүң төлээлекчилери, хөй-нинти болгаш күрүне ажылдакчылары, чазактар, организациялар болгаш тус-тус кижилер чорудуп турар. Кажыыдалдарның ол агымы болза, Ленин-биле кады төөгүде чаа орукту кижи төрелгетенге ажыдып берген улуг башкы эш Сталинга бүгү делегейниң ажылчы чоннарының өшпес ынакшылының тодаргай илерээшкини болуп турар. Улуг Сталинның мөчээни-биле холбаштыр бүгү чурттарның ажылчы чоннарының хемчээл чок кажыыдалы болза, Ленин—Сталинның идеяларын калбак улус массаларның кайы хире ханызы-биле шингээдип алганын каракка көргүзүп турар.

ССРЭ-ниң улустарынга, бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга эш Сталинның ажылчорудулгазының улуг чаагайы болгаш ужур-дузазы канчаар-даа аажок улуг. Марксизмниң улуг теоретиги эш Сталин бодунуң генийиниң күжү-биле бүгү делегейниң улус массаларынга чырыткылыг келир үеже орукту чырыткан. Ооң классиктиг ажылдары болза, марксизм-ленинизмниң өзүлүг энциклопедиязы болуп турар. Капиталистиг Барыын-чүктүң болгаш колониальдыг Чөөн-чүктүң чурттарында коммунистиг болгаш ажылчын партиялар, миллион-миллион ажылчы чоннар эш Сталинның ажылдарындан оларга бүгү-ле чугула айтырыгларның харыызын тып ап турарлар.

Хыдыкчы дайынчардан кижи төрелгетенни чайладыр херекке бодунун бүгү чырыткылыг амыдыралын берген, тайбыңның улуг тук тудукчузу И. В. Сталинга ханы ынакшыл чүс-чүс миллион кижилерниң чүректеринге мөнге артар. Ленин-биле кады эш Сталин тайбыңның болгаш улустарның айыыл чок чоруунун бузулбас чөленгижи—бистиң социалистиг улуг күрүневисти тургускан. Советтерниң чурту бодунуң характери-биле кажан-даа эжелекчи дайынчарның принципиалдыг удурланыкчызы, өске күрүнелерниң иштики херектеринге киржир чоруктун удурланыкчызы болуп келген, болуп турар болгаш болур-даа.

Эш Сталин бодунуң генийиниң улуг күжениишкинин бүгү чурттарның улустарынга тайбыңның херээн камгалаарынче угландырып келген. Делегейниң ийиги дайынында фашизмге удур бүгү делегей төөгүлүг тиилелгени улуг Сталинның удуртулгазы-биле бистиң улус чедип алган. Эш Сталинның удуртулгазы-биле бистиң партиивис болгаш чазаавис бүгү чурттарның улустарының ленинчи-сталинчы политика деп шыны-биле адан турары тайбыңның политиказын кызымак чүткүлдүү-биле болгаш шынчызы-биле боттандырып келген.

Улустун чаагай чоруунун дугайында сагыш салышкын, улустун күзел-соруун боттандырары Коммунистиг партияга дээди хоойлу. Бүгү улустарның эн-не күштүг күзел чүткүлү тайбың болуп турар. Дайынны чүгле каш борбак империалистиг араатаннар күзеп турар. Миллион-миллион бөдүүн кижилер дайынны көөр хөөн чок болуп, ооң кыпсыкчыларын чаңгыс эп-сеткил-биле карган турарлар.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынга болгаш чазаанга тайбыңны камгалаар деп улустарның ол күзели ыдыктыг. Тайбыңны камгалаары бистиң партиявыстың болгаш чазаавыстың даштыкы политика талазы-биле кол сөгыш салышкыны болуп турар.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы болгаш Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Секретары эш Г. М. Маленков, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бир дугаар оралакчылары эштер Л. П. Берия болгаш В. М. Молотов 1953 чылдың март 9-та кажыыдалдыг митингиге боттарының чугаларынга бүгү совет улустун күзелин илередишаан, ССРЭ-ниң тайбыңга ынакшылдыг даштыкы политиказын эн-не тодаргайы-биле илередип көргүскеннер. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы болгаш чазаа болза, бот-боттарын билчир чорукка үндезилетинген, фактыларга даянган болгаш фактылар-биле бадыткатынып турар бүгү улустар аразынга тайбыңның политиказын эн-не шынныг, эргежок чугула болгаш чөптүг даштыкы политика деп санап турар. Шак-ла ындыг даштыкы политиканы — тайбынны камгалаарының болгаш быжыглаарының сталинчы политиказын бистиң чуртувус өскерлиш чокка чорудуп турар.

Тайбыңның дайынчары кандыг-даа өнчүк чөнгээлиг чоруктарны үүлгедип турза, Совет Эвилели тайбыңның херээнге ханызы-биле бердинген, миллион-миллион кижилерниң хан төчүр чоруун болдурбас дээш, аас-кежиктиг чурттарының тайбың тургузуушкунун хандырары дээш ол бүгү-ле чүүлдерни кылып турар деп чүвени улустар билир.

Улустарны мегелээрин күзеп, тайбыңны камгалаар дээн улустарның ыдыктыг күзелинге удурланыр чазактар ьем-буруулуг болур деп чүвени, чаа ханныг дайынны улустар болдурбас деп чүвени чаа дайынның кывыскызы-биле делегейни эргип чоруп турарлар билип алзыннар!

Тайбың дээш демисел ам бүгү чурттарның чүс-чүс миллион бөдүүн кижилериниң херээ болу берген. Улуг Сталинның өөреткени: **«Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының херээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыглатынган турар».** Сталинчы мерген сөстер болза, улустарның медерелинде ханызы-биле сиинигип, тайбыңның херээн камгалаар, чаа дайын белеткекчилерин чүгеннээр деп эн-не шиитпирлиг чорукту чаагай сеткилдиг бүгү кижилерниң чүректеринде кывыскан. И. В. Сталинның тураскаалын демдеглеп тургаш, тайбыңга ынакшылдыг улустар тайбыңны камгалаар болгаш быжыглаар деп сталинчы кыйгырыгны күүседирин таңгыраглап турарлар.

Тайбыңны күзеп турар улустар тайбыңга ынакшылдыг улуг Совет күрүнени долгандыр боттарының хүрээлеции улам-на сырый катыштырып турар. Эш Сталинның башталгазы-биле улустар канчаар-даа аажок улуг чаалап алышкынны чедип алган—делегей төөгүзүнде бир дугаар-ла тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң күчүлүг лагерин тургускан. Тайбыңга ынакшылдыг күрүнелерниң лагери ам 800 миллион кижи болуп турар.

Бистиң ыдыктыг хүлээлгевис чүл дизе, тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң лагерин камгалаары болгаш быжыглаары, демократтыг лагерьниң чурттарының найыралының болгаш сагыш-сеткил катыштырыышкынының холбаазын быжыглаары болур. Улуг кыдат улус-биле, улус демократиязының бүгү чурттарының ажылчы чоннары-биле Совет Эвилелиниң мөнге, бузулбас акы-дукма найыралын бүгү хемчег-биле быжыглаар ужурлуг бис. Пролетар интернационализминиң тугунга, Ленин—Сталинның тугунга шынчы Коммунистиг партия, Совет Эвилелиниң улустары капиталистиг болгаш колониальдыг чурттарның тайбынның, демократияның болгаш социализмниң херээ дээш демисеежип турар ажылчы чоннары-биле найыралдыг харылзааларны кызымаккайы-биле моон-даа ынай быжыглаар болгаш хөгжүдер.

Коммунистиг ниитилелди тургузарының херээнге совет кижилер боттарының бүгү күштерин бербишаан, Совет Эвилелиниң дайзыннарының, тайбыңның болгаш демократияның дайзыннарының чимениишкинин болгаш кажар-оптуг аргаларын серемчиледдин-биле хайгаарап көрүп турар. Чүгле бистиң социалистиг күрүневистиң күчүзү, тайбыңның болгаш демократияның бүгү-делегей лагериниң күжү, чүгле хосталгага ынакшылдыг улустарның бедик революстуг серемчилери болза, империалистиг агрессорларның кижиге, өскөнниг бодалларын сандарадып шыдаар болгаш тайбыңны камгалаар дээрзин совет кижилер билир.

Ооң ужурунда совет улус болза, бистиң социалистиг улуг күрүневисти моон-даа ынай могаг чокка болгаш бүгү талазы-биле быжыглаарын, күчүлүг совет Чепсектиг Күштерни, совет разведканы быжыглаарын бодунун ыдыктыг хүлээлгези деп санап турар. Кандыг-даа агрессор бистиң чуртувусту хенертен болур чорукка таварыштырып шыдавас. Дайзынның кандыг-даа халдаашкынынга согуушкунуг харыыны совет улус берип шыдаар.

Бистиң улус бодунун төттүнмес күштеринге болгаш аргаларынга быжыг идегелбиле коммунизмниң долу тиилелгезинче чоруп орар. Ооң оруун марксизм-ленинизмниң улам тиилеп турар өөредии чырыткылаан. Ленин болгаш Сталинның өстүргени, тулчуушкуннарга кацналдырганы Совет Эвилелиниң күштүг катыжыышкынныг Коммунистиг партиязы совет улусту коммунизмниң чаа алдарлыг тиилелгелеринче, бүгү делегейге тайбыңның херээниң тиилелгелеринче аппар чоруур.

(«Правданың» март 12-де мурнуку үүлү).

Сталинның улуг чагыгларын боттандыраал!

Улустарның үүректеринге болгаш ажылхеректеринге Сталин мөңге чурттаар

КИЕВ. Боттарының сагыш-сеткилиниң болгаш чүткүлдериниң талазы-биле чаңгыс-аай кижилер март 9-тун кажыыдалыг хүнүнде бүгү улустун кажыыдалын үлежири-биле хоорайның төвү—Крешатикке, Сталин аттыг шөлге четкилеп келгеннер.

Бодунун улуг баштыңчызы-биле улуг совет улустун чарлыышкынының минуталары келген.

Эштер Г. М. Маленковтун, Л. П. Бериянын, В. М. Молотовтун Москвадан радио дамчыштыр чугааларын мун-мун кижилер дыннап турганнар.

...Хоорайның кырынга артиллерия салютунун дааштаашкыннары дириреп турган. Сталин шөлүнге болгаш бүгү Крешатикти дургаар турган кижилер бөрттерин ужулгулапкан. Заводтарның болгаш фабрикаларның медээлери агаарга чаңгыланып турган.

Украинаның найсылалынга болгаш бүгү республикага он хүн кажыыдалдыг митингилер болгаш хуралдар болгулаан. Металлургтар болгаш дагжылар, машина тургузукчулары болгаш нефтичилер, колхозчулар болгаш ыяшчылар, коммунизмниң тулугларының ажыл-ишчилери болгаш интеллигент ажылдыг кижилер — бүгү ажылчы чоннар партияның Төп Комитединге, Совет чазакка чоруткан мун-мун чагааларынга болгаш телеграммаларынга Иосиф Виссарионович Сталинның херээ дээш боттарының күштерин болгаш күшажылын харам чокка бээрин таңгыраглап турганнар.

Бүгү ажылчыннарның бодалдарын болгаш сеткил-сагыжын илередишаан, Киевтиң «Ленинская кузница» заводунун слесарь-монтажчызы эш Гнатюк мынча дээн:

— Бистиң чидириивис канчаар-даа аажок улуг. Ынчалза-даа Сталинга кржизитирген совет кижилер бис бажывыс халайтпас бис, сеткил кударавас бис. Партияның Төп Комитедин болгаш Совет чазакты долгандыр боттарывыстың хүрээлеиивисти улам сырый, улам быжыдыр катыштырар бис, Сталинчы улуг телевиледдерни боттандырарынга бүгү күштеривисти болгаш күжениишкиивисти мобилизастаар бис. Партияның ленинчи-сталинчы Төп Комитединиң удуртулгазы-биле бис коммунизмни тургузар бис.

Киев областың Хрущев аттыг колхозунга болган кажыыдалдыг митингиге үүре чугаалаш, колхозчу эш Козий мынча дээн:

— Ленин—Сталинның херээ идегелдиг холдарда. Совет Украинаның ажылчы чоннары улуг орус улус-биле акы-дунмалышкы чаңгыс эптиг болуп, бүгү совет кижилер-биле бир дөмей бедик серемчиледдиг болгаш быжыг сеткилдиг болур. Улуг Сталинның адын үүректеринге кадагалап алгаш, колхозчу тараачыннар бистиң чуртувустун күчүзүн ийи дапкыр улгатырган күженишкин-биле быжыглап, ооң байлаан болгаш күжүн улам улгатырардар.

Сталинчы бешки беш чыл планын хуусаа бетинде күүседириниң талазы-биле бедик хүлээлгелерни республиканың ажылчы чоннары митингилерге болгаш хуралдарга алгылаан.

(СЭТА).

Партияның дээди хоойлузу—улуска бараан болуру

ФРУНЗЕ. Ыраккы Киргизия бүгү чурт-биле кады төрээн болгаш ынак Сталиндан чарылган. Эштер Г. М. Маленков, Л. П. Берия болгаш В. М. Молотов оларның чугаалары ажылчыннарның, колхозчуларның болгаш интеллигентилерниң үүректеринче ханы сиинигин кирген.

Кремль курантыларының кагыышкынын радио дамчыдары билек заводтарның болгаш фабрикаларның, машиналарның ыыды чидип, поездилер туруп, ховуларга тракторлар докталай бергилээн. Республиканың кажыыдалдыг ыржым шыпшын барган. Уттундурбас беш минута эртте берген...

Митингилерге ажылчы чоннар Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка сталинчы төлевиледдерни амыдыралга быжыг болгаш чайгылыш чокка боттандырар деп таңгыраглап турганнар.

Фрунзе хоорайның тулугжуларының хуралынга стахановчу-арматурщик Бедел Мамбеталиев үүре чугаалаш, мынча дээн:

— Партияның бүгү ажыл-чорудулгазының дээди хоойлузу—улуска бараан болуру болуп турар. Бис ону билир бис, база базым бүрүзүнге көрүп турар-дыр бис. В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинның тургусканы партия-биле бистиң улус чайгылыш чок бурунгаарлап бар чоруур. Бистиң баштыңчывыс болгаш башкывыс И. В. Сталинның чагыгларын күүсетпишаан, бис улам эки ажылдан, коммунизмни тургузарынга күженишкиивисти ийи дапкыр улгатырар бис.

Фрунзениң электри станциязының ажылдакчыларының кажыыдалдыг митингизинге электромонтёр Джанан Сулеймановтун чугаалааны:

—Төрээн болгаш ынак эш Сталинны совет улус эң сөөлгү орукче үдээн. Бистиң муңгаралывыстың хемчээли чок. Ынчалза-даа ол эң аар когарал совет кижилерниң кан дет кадыг тура-соруун сый шаап шыдавас. Боттарывыстың өгээртинмес күштеривиске бүүрелдиг кижилер—бис коммунизм тургузуушкунунче салышкыннарывысты улам улгатырар бис.

(СЭТА).

Бедик идегелди шынзыктырар бис

НОВАЯ КАХОВКА. Хоорай—кажыыдалда. Эш И. В. Сталинның портреттериниң ыдыын долгандыр кара пес-биле хаажылаан. Хоорайның бажыннарында, улуг тудугнун будүрүлгелериниң корпустарында кажыыдалдыг пөстер-биле хаажылаан туктарны аскан.

Митингиге мун-мун ажылчы чоннар киришкен. Аңаа үүре чугааланнарның сөстери ханы кажыыдалды көргүзүп, бүгү күштү улуг Сталинның демисежип чораан херээ дээш бээринге беленин илередип турган.

«Днепростройнун» начальниги эш Андриановтун чугаалааны болза:

—Каховканың гидроэлектристанциязының тудугжулары бүгү совет улус ышкаш бистиң аас-кежиивистиң үндезилекчизи, коммунизмниң улуг тургузукчузу Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинин дугайында ханы ажыгны эрттирип турар.

Коммунистиг партия, Совет чазак болгаш эш Сталин болза, Днепрде суг белдириниң тудуушкунун биске идегеткен, Украинаның мурнуу талазының бойдузун чаартырының хүндүлүг соруулгазын даасканн. Бо кажыыдалдыг хүннерде ол бедик идегелди шынзыктырып шыдаарывысты таңгыраглап тур бис.

Индирде — гидротехниктиг тулуушкуннарның эргелелиниң аныяк стахановчузу эш Берный:

—Бистиң ажыг-шужүүвүстү чүүн-биз-даа дөнневес. Ындыг болза-даа, бисти эш Сталинның айыткан оруу-биле Коммунистиг партия, ооң Төп Комитеди баштап турарын билир бис. Коммунистиг партияның Төп Комитедин болгаш Совет чазакты долгандыр сырый катыжып, улам эки ажылдаарывысты таңгыраглап тур бис.

(СЭТА).

Ажылчы чоннарның таңгыраа

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Улуг Ленинниң херээнин шынчы уламчылакчызы, ынак башкы улуг Сталинның чүрээ сокпастай бергенин Тожу районунун ажылчы чону ханызы-биле кажыыдап турар. Районнун колхозтарынга, аалдарынга, ыяш белеткелчилеринге, райүлетпүр комбинадынга кажыыдалдың митингилери эрткен.

Колхозчулар, аңчылар, ыяш белеткелиниң, райүлетпүр комбинадының ажылчыннары, албан хаакчыттар улуг баштыңчының мөчээнинин дугайында дөнгел чок кажыыдап турарын митингилерге чугаалавышаан, бо аар берге хүннерде СЭКП Төп Комитедин, Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыжарын чаңгыс эп-сеткил-биле таңгыраглап турар.

«Совет Тыва» колхозтун колхозчуларының кажыыдал митингизинге сөс алгаш, колхозтун хойжузу эш Чамзының чугаалааны болза:

— Бистиң улуг башкывысты болгаш баштыңчывысты, биске, тыва улуска улуг аас-кежиин шаңнаан кижини аравыстан ышкынган-дыр бис. Мындыг улуг кажыыдалды амыдыралында кижи көрүп көрбээн үүре-дир. Эш Сталин үүгле бистерге аас-кежиин тыпсып берген эвес, харын бистиң ажы-төлүвүстүн, оларның ажытөлүнүн аас-кежиктиг амыдыраарынга бүгү-ле чүүлдерни тургузуп берген. Бистин даартагы хүнүвүс чырык. Бо кажыыдалдыг хуралга Төрээн чуртувустун күжүн быжыглавышаан, аас-кежиивисти уламна серемчиледдиг камгалаарывысты партияның Төп Комитединге таңгыраглаал.

Тоора-Хем эге школаның өөреникчизи 9 харлыг Корабейниковтун чугаалааны болза, Сталин бүгү совет ургларның эң-не ынак адазы, ол бичии ургларга аас-кежиниң шаңнакчызы, бистиң аас-кежиктиг келир үевистиң чогаадыкчызы. Бистерни, совет ургларны, бүгү делегейниң чаштарын аас-кежиктиг чурттазын дээш эш Сталин бүгү амыдыралын берген. Эш Сталинның чырыткылыг овур-хевирин бис үүрээвиске кеззэ-мөңгеде кадагалап чоруур бис. Мен үүгле 5 демдектиг өөрениримни таңгыраглап тур мен.

Оон-даа өскелер кажыыдал хуралдарынга совет улустун ынак баштыңчызы Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинге холбашкан дөнгел чок улуг кажыыдалдарын чугаалавышаан, Төрээн чуртунун күчүзүн улам күштелдиреринге социалистиг бедик хүлээлгелерни алган.

Ыяш белеткелчизи эш Быштак-оол ажыл нормазын хүн-бүрүде-ле 200 хуудан эвээш эвес күүседирин хүлээнген. Районнун бүгү ажылчы чону планныг ажыл-агыйны шуптузун 110—120 хуудан эвээш эвес күүседирин хүлээнген.

КЫЗЫЛ ШӨЛГЕ

Март 10-нун эртенинден орай кежээге чедир ажылчы чоннар Кызыл шөлче чоруп турганнар. Кара гранит дашка Ленин биле Сталинның өлүм чок аттарын бижип каан Мавзолейниң чаны-биле олар ооҗум эрттип турганнар. Чоннун ол үзүктел чок агыышкынының аразында—москвачылар, бистиң Төрээн чуртувустун болгаш өске-даа чурттарның чүк бүрүзүнден келген кижилер чоруп турган.

Иосиф Виссарионович Сталинның хааржаанга салыры-биле чүк-бүрүден чедирип келген венок-чечектер сантүн чок хөй. Ам оларны Кызыл шөлде эккелген. Олар мавзолейни долгандыр бүгү-ле хос черлерни долган, трибуналарны шыва алы берген болгаш Спасск суургазындан Никольск суургазынга чедир Кремльдиң ханазын дургаар салдынган.

Бистен чарлып чоруткан улуг баштыңчы болгаш башкыга дөнгөр үүре чок ынакшыл-биле бо венок тар салдынган. Москва области Ногинск хоорайда даараныр хендир фабриказының ажылчыннары боттарының венокун янзы-бүрү өңнүг торгулар-биле каастаан. Грузияның болгаш Ортаакы Азияның республикаларының ажылчы чоннары боттарының венокторун эки чыттыг роза чечектер-биле кылган. Олар Кара далай эриктериниң лавра болгаш мимоз үнүштерден кылган венок тар-биле кады, соңгу чүктүң областарының ажылчы чоннарындан келген шиви будуундан кылган венок тары-биле кожа чыдарлар.

Кажыыдалдыг кара хаажылыг чингир кызыл ленталарында чүректиң бүгү ханызындан үнген сөстерни бижээн.

Ленинниң херээниң генийлиг үргүлчүлекчизи, коммунизмниң улуг тургузукчузу Иосиф Виссарионович Сталинга ажылчы чоннарның ынакшылы кызыгаар чок.

(СЭТА).

Турция республиканың чазак төлээлерин В. М. МОЛОТОВТУҢ ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы И. В. Сталинны орнукшударынга киржири-биле келген Турция республиканың чазак төлээлери—Турцияның даштыкы херектер министерствозунун чиңгине секретары Д. А. Чикалынны, 3-кү армияның командылакчызы корпус генералы Ф. Менгючини болгаш президентиниң кол адъютантызы подполковник Н. Альпкарталды ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Оралакчызы болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов март 11-де хүлээп алган.

И. В. Сталинның мөчээнин таварыштыр Турция чазактың мурнундан кажыыдалды Совет чазакка Д. А. Чикалын илереткен.

Хүлээп алышкынга ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Г. М. Пушкин болгаш Турцияның ССРЭ-де Элчини Ф. Хозар киришкеннер.

Афганистанның төлээлерин В. М. МОЛОТОВТУҢ ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы И. В. Сталинны орнукшударынга киржири-биле келген Афганистанның хаанының төлээлекчизи—принц Мухаммед Дауд Ханны болгаш Афганистанның чазааның төлээлекчизи Афганистанның даштыкы херектер министриниң бир дугаар оралакчызы Абдул Гамид Хан Азизти ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Оралакчызы болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов март 11-де хүлээп алган.

И. В. Сталинның мөчээнин таварыштыр Афганистанның хаанының болгаш чазааның мурнундан кажыыдалды Мухаммед Дауд Хан Совет чазакка илереткен.

Хүлээп алышкынга ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Г. М. Пушкин киришкен.

Финляндияның министрлер чөвүлелиниң даргазы болгаш даштыкы херектер министри У. Кекконенни В. М. МОЛОТОВТУҢ ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы И. В. Сталинны орнукшударынга киржири-биле Москвада келген Финляндия республиканың төлээлериниң баштыңы Финляндияның министрлер чөвүлелиниң даргазы болгаш даштыкы херектер министри У. Кекконенни ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Оралакчызы болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов март 11-де хүлээп алган.

И. В. Сталинның мөчээнин таварыштыр Финляндияның президентизинин болгаш чазааның мурнундан кажыыдалды У. Кекконен Совет чазакка илереткен.

Хүлээп алышкынга ССРЭ-ниң Финляндияда төлээлекчизи В. Э. Лебедев болгаш Финляндияның ССРЭ-де элчини Б. Сундстрем олар киришкеннер.

УЛУСТАРНЫҢ СТАЛИНЧЫ НАЙЫРАЛЫН КАМГАЛААР БОЛГАШ УЛАМ БЫЖЫГЛААР

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге

Ленининиң өлүм чок хөрээниң генийлиг уламчылакчызы, Ленин-биле кады Совет Эвилелиниң күүлүг Коммунистиг партиязын болгаш делегейге эң баштайгы социалистиг күрүнени тургускан, делегейниң ийиги дайынынга фашизмни ажып тиилээн төөгүлүг тиилелгениң сорук киирикчизи болгаш организакчызы, коммунизм тургузуушкунунуң генийлиг башкарыкчызы, тайбыңның улуг түк тудукчузу, депшилгелиг бүгү кижи төрелгетенниң алдарлыг баштыңчызы болгаш башкызы—бистиң улуг баштынчывыс, башкывыс болгаш адавыс Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээни-биле биске таварышкан аар-берге чидириг дугайын Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитеди, Болгарияның Коммунистиг партиязының бүгү кежигүннери, күш-ажылчы бүгү болгар улус, совет улус-биле, делегейниң чүс-чүс миллион шынчы кижилери-биле кады хемчег чогу-биле кажыыдап тур.

Бо хемчег чок ажыглыг хүннерде бистер, болгар коммунистер болгаш бистиң бүгү ажылчы чонувус эш Сталинның эргим турасказалының мурнунга туруп, Иосиф Виссарионовичниң өлүм чок хөрээнге, ооң кижизиткени болгаш канналырганы Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынга, Совет Эвилели болгаш совет улус-биле бүзүлбас эп-найыралга тууланга, сөөлгү тынышка чедир шынчы болгаш бердинген болурувусту ыдыктыы-биле таңыраглаал.

Эш Сталинның бистиң чуртка, ооң хамаарышпас болгаш хостуг күрүне болуп догуннап турарынга, социализмче орук-тап ооң көдүрүүшкүнүнге болгаш хөгжүлдезинге хемчеп четтинмес ужур-дузалыг болганын Болгарияның ажылчы чон бүрүзү чүрээниң ханызындан медереп тур. Ленинчи-сталинчы хевирлиг бистиң партиявыстың өзүлдезинин, улус-демократтыг Болгарияла удуртукчу болгаш башкарыкчы күш болур ол партияның хөгжүп, быжыгарының дугайында эш Сталинның ада өзүнүң дузаламчызын болгаш сагыш салыышкының Болгарияның Коммунистиг партиязы кажан-даа утпас.

Ленин биле Сталинның өлүм чок хөрээнге тулулунга чедир шынчы бистер, болгар коммунистер, делегейниң коммунистиг болгаш ажылчын шимчээшкининиң бүгүдеге сурагжаан удуртукчузу партия—Совет Эвилелиниң Коммунистиг улуг партиязындан ам-даа чалданыш чок өөренир бис, бистиң партиявысты ооң чижек, үлегери-биле тургузар бис, Болгарияның Коммунистиг партиязының мораль-политиктиг чаңгыс-эвин, ооң хүрээлениниң арыын шынгыы камгалаар бис, улус-биле ооң харылзаазын быжыглавышаан, улам калбартып, ажылчы чонну пролетаржы интернационализмниң болгаш революсчу чидиг серемчилелдиң ёзузунга кижизидер бис.

Бистиң чуртувуска социализм биле коммунизмниң тиилелгези, бүгү делегейге тайбын, демократия болгаш социализмниң тиилелгези дээш бистер, болгар коммунистер бүгү-ле күштеривис, бүгү-ле төттүнмес энергиявыс-биле демисежир бис.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы—Ленин—Сталинның партиязы делегерзин!

Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитеди.

1953 чылдың март 6.

Биске аас-кежиин Сталин берген

КИШЕНЁВ. Молдавияның хоорайлары болгаш суурлары кажыыдалда. Республиканың заводтарынга, фабрикаларынга, колхозтарынга, МТС-теринге, өөредилге черлеринге кажыыдалдың митингилери эрттип турар.

— Амыдыралдың эки, чырыткылыг чүүлдерин бис эш Сталинның ачызында чедип алган бис. Революсчу серемчиливисти дынзыдарывысты, совет эрге-чагырганы чаазан алышкының көрүүтүр камгалаарывысты ынак Иосиф Виссарионович Сталинның харжаанын мурнунга таңыраглаалы — деп Тирасиольскийниң ыяштан сава кылыр комбинадының стахановчузу П. Смирный коллективтиң кажыыдал митингизинге чугаалаан.

Ботовский районнуң Бардарский МТС-тиң механизаторларының кажыыдал хуралынга дарган Ф. Н. Богданның чугаалааны болза:

— Аас кежиин биске эш Сталин берген, мурнунда бүдүүлүк чораан молдав тараачыннар бистерни Сталин хостаан, бодувустуң салым-чолувустуң эзлери кылган. Бистиң мерген баштынчывыстың айтып берген оруу—коммунистиг нинтилелди тургузарынга бүгү күжүвүстү бээр бис.

ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының Молдавия салбырының ажылдакчыларының кажыыдал хуралынга төөгү эртеминиң кандидады Я. С. Гросуланың чугаалааны болза:

— Бүгү амыдыралы эрги делегейге өөрүшкүлүг амыдыралы дээш демисели-биле долдунган эң-не улуг чогаадыкчыны, эртемденни болгаш революсчуну ышкындывыс. Эш Сталин молдав улустуң эң эки өөнүү болгаш ооң аас-кежиниин шаннакчызы. Биске улуг ажыг-шүжүгүн таварышканы бо берге хүннерде Коммунистиг партияның Төп Комитедин болгаш Совет чазакты долгандыр улам-на сырый катыжаалы. Партияның хүрээлениниң чаңгыс эвин, Совет Эвилелиниң бүгү улузунуң чаңгыс эвин болгаш катыжышкынын караавыстың огу дег камгалаар бис.

(СЭТА).

Сталинның чагыгларын күүседиил!

ТАЛЛИН. Совет Эстониянын ажылчы чону И. В. Сталинның мөчээни—аар чидириг дугайында ханы ажыгны эрттирип турар.

Таллиннің «Вольта» деп мотор тудуушкунунуң заводунуң кажыыдалдыг митингизинге хөй станоктарда ажылдап турар Аугуст Кууск мынча деп чугаалаан:

—Бистиң ажыг-шүжүүвүс хемчээл чок, ыныыг болза-даа, холдарывыс кошкатпас бис. Бо кажыыдалдыг хүннерде Коммунистиг партияны долгандыр Совет Эвилелиниң улустарының чаңгыс-эптиг акы-дүнмалышкы өг-бүдезинге улам сырый катыжарын хүлээнир бис. Совет улусту коммунизмче аппар чыдар бистиң партияга кызыгаар чок бүзүрелдиг бис.

Вильянд районнуң төвүнден дөртен километр черде Кыпу деп көдээ суур турып турар. Ында «Большевик» деп миллионер колхоз бар. Кажыыдалдыг митингиге хову ажылдыг Ю. Рейманның чугаалааны болза:

—Эш Сталинның болгаш Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле мурнунда күзеп бодап-даа шыдавас турган ындыг амыдыралды тургузуп алган бис. Эш Сталинның айыткан оруу-биле тендиш дивейн чоруурун таңыраглап тур бис.

Ажылчы чон хемчээл чок чидиргге таварышканын илереткишаан, ынак Сталинның чагыгларын күүседирин, бүгү күштү коммунистиг нинтилелди тургузарынга бээрин таңыраглап турар хөй кижилиг митингилер дугайында медээлер Эстониянын бүгү булуннарындан кээп турар.

(СЭТА).

Сталинның херээ өлүм чок

АЛМА-АТА. Бүгү ажылчы чонуун ынак баштынчызы Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинин дугайын Казахстанның ажылчы чону чүректиң ханы азрышкызы-биле дыннап, кажыыдап турар.

Алма-Атаның аар машина тудуунун заводунуң мун-мун ажылчыннары инженерлери, техниктери кажыыдалдың митингизинге чыглып келгеннер. Шуктулга цехиниң начальнигинин оралакчызы коммунист Слуймановтуң сөс алгаш, чугаалааны болза:

— Биске эң-не үнелиг, эң-не чоок кижи мөчээн-дир, коммунизмниң хөрээнге бүгү амыдыралын кызыгаар чокка берген эш Сталин мөчээн-дир. Аар чидириг совет кижилерниң күзел-соруун сып шыдавас. Сталинның херээ өлүм чок! Алма-Атаның машина тудугжулары бүгү совет улус-биле бир дөмей Коммунистиг партияның Төп Комитедин, Совет чазакты долгандыр сырый катыжар болгаш сталинчы бешки беш чыл планының күүседези дээш күжүн харамнанмайн бээрлер.

Коммунизм тургузуушкунунуң улуг хөрээнге бүгү күжүн болгаш бот-тывыгыр күженишкинин бээринге беленинин дугайын шуктукчулар И. Бабин, конструктор Б. Колесов, токарь А. Петрова, инженер Ю. Малахов болгаш заводтуң директору М. Псалиев олар база чугаалаанар.

Боттарының аазаашкынын херек кырынга боттандырбышаан, Алма-Атаның машина тудугжулары марттың 6-да ийи дапкыр улгатырган күш-биле ажылдаанар. Ийи ажылчын бүрүзү-ле ийи кижиниң нормазын күүсеткен.

Алма-Ата областың колхозчулары кажыдал хуралдарындан СЭКП-ның Төп Комитединге, ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинге Төрээн чуртунуң экономиг күчүзүн улам быжыглаарынга улам-на улуг күш-биле ажылдаарын таңыраглаан чагааларны чангыс үн-биле хүлээп ап турар.

Карагандының шахталарынга, Эмбиниң нефть тывыкчыларынга, Иосиф Виссарионович Сталинның айтыышкыны-биле тудуп турар Усть-Каменогорскийниң ГЭС-инге, Темир-Тоунуң металлургчуларынга, Кызыл-Орданың суттарылга плотиназынга, Аралдың балыкчыларынга, Казахстанның хоорайларынга, суурларынга кажыыдалдың митингилери эрткилээн.

Өлүм чок Сталинның айытканы улуг сорулгаларны амыдыралга боттандырары дээш бодунуң күженишкинин көвүдедирин республиканың бүгү ажылчы чону таңгыраглап турар.

(СЭТА).

Кезээде бистиң-биле

Москваның «Динамо» заводунуң ийиги машина цехиниң делгем бажыңынга ийи чартык муң ажыг ажылчыннар чыглып келгеннер. Эш Сталинның улуг чуруун туктарның болгаш кажыыдалдың ленталарының аразында тургускан. Нинти заводтуң кажыыдалдыг митингизинге кадрлы ажылчыннар болгаш аныяктар келген. Комсомолчу Василий Юдашин, токарь-скоростник Николай Усков, дүргектекчи Вера Паршина оларның чанынга дүргектээр цехтиң мастери, заводка 50 хире чылдар дургузунда ажылдап келген И. М. Васильев, эң кырган ажылчыннар Е. А. Астахова, Ф. В. Левина, Е. А. Корнеева олар турганнар. Боттарының заводунга эргим аалчы— Иосиф Виссарионович Сталинга ужурашкан хүнүн—1924 чылдың ноябрь 7-нин хүнүн заводтуң хоочун ажылчыннары сактып турарлар. Ол үеде завод чартык кустаржы арга-биле бир ай дургузунда каш трамвай моторлары кылып турган.

Заводтуң херегледдериниң дугайын, Төрээн чуртунуң чаагай чоруунга моғаг чок ажылдаар деп боттарының изиг чүткүлүнүң дугайын ажылчыннар сагыш-сеткилдиң ханызындан беседага баштынчызынга чугаалап бергеннер. Беседа соонда Иосиф Виссарионович Сталин заводтуң кызыл депте рингe мындыг сөстерни бижип каан:

«Бистиң үлетпүрүвүстүң дагже көдүрлүп үнерин, Россияда пролетарийлерниң санының чоокку үеде 20—30 миллион чедир өзерин, көдээде коллективтиг ажыл-агыйның чечектелирин болгаш бодунуң саалдарынга хуу ажыл-агыйны чагырып алырын, бедик индустрияның болгаш көдээде коллективтиг ажыл-агыйның, фабрикаларының пролетарийлерин болгаш чернин ажыл-ишчилерин социалистиг чаңгыс армияга шуут катыштырын каннаарын «Динамонуң» ажылчыннарынга, бүгү Россияның ажылчыннарынга ышкаш күзедим...»

Амгы үеде «Динамо» завод болза, чуртта коммунизмниң улуг тудугларынга күчүлүг техниканы берип турар эң улуг бүдүрүлгелериниң бирээзи болуп турар.

Ажылчыннарның илеретинин шыдатынмас кажыыдалы. Кажыыдалдың митингизи чоруп турган. Заводтуң хоочун ажылчыны, каннакчы А. С. Овчинниковка чүве чугаалаары дыка берге болган. Ол 1924 чылда заводтуң төлээлери-биле кады Иосиф Виссарионовичиге барып, баштынчы-биле үр када беседалашкан. Бодунуң сөөлгү күннеринге чедир эш Сталинның ак-сеткилдин-биле бараалган келгени, коммунизмниң улуг хөрээнге бодунуң бүгү күштерин бээрин кырган ажылчын таңыраглаан.

Бешки аппарат цехиниң комсомол организациязының секретары слесарь Алексей Лукашин индирге үнүп келген. Аныяк өолдуң сагыш-сеткили кажыыдалдыг хайнытып турган. Ол мынча дээн:

— Ады бүгү делегейниң кырынга хүн ышкаш өшпези-биле хып турган кижи мөчээн. Тайбынны үнелээр, аас-кежиинче болгаш хосталгаже чүткүүр бүгү кижилерни ол бодунуң хереддери-биле чылдыын чораан. Улуг Сталинның ады совет кижи бүрүзүнүң чүрээнде. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитедин болгаш төрээн чазакты долгандыр бистиң улус улам сырый катыжар. Ленин—Сталинның улуг партиязының удуртулгазы-биле бистиң улус коммунизмни тургузар.

Ийиги машина цехиниң начальниги В. Н. Морозов, ийиги аппарат цехиниң слесары А. И. Шорина болгаш өскелердаа чүве чугаалаанар. Олар ынак баштынчы болгаш башкы эш Сталинның мөчээнинге холбаштыр эң ханы кажыыдалын илередип, улуг совет Төрээн чурттуң күчүзүн быжыглаар деп шиитпирлиниң дугайын медеглеп турганнар.

Митингиниң киржикчилериниң үндүргени доктаалдың мындыг сөстери таңырак ышкаш чаңгыланып турган:

— Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитедин болгаш Совет чазакты долгандыр улам сырый катыжарывысты, боттарывыстың революстуг серемчиливисти көдүреривисти, бистиң чуртувуска коммунизмниң тиилелгезин дээш демиселге күженишкиннеривисти ийи дакпыр улгатырарывысты бистиң партияга бүзүредип тур бис. Ленин—Сталинның тиилелгелиг тугун алдарлыы-биле ап чорудар бис!

(СЭТА).

Биске аас-кежиин Сталин берген

КИШЕНЁВ. Молдавияның хоорайлары болгаш суурлары кажыыдалда. Республиканың заводтарынга, фабрикаларынга, колхозтарынга, МТС-теринге, өөредилге черлеринге кажыыдалдың митингилери эрттип турар.

— Амыдыралдың эки, чырыткылыг чүүлдерин бис эш Сталинның ачызында чедип алган бис. Революсчу серемчиливисти дынзыдарывысты, совет эрге-чагырганы чаазан алышкының көрүүтүр камгалаарывысты ынак Иосиф Виссарионович Сталинның харжаанын мурнунга таңыраглаалы — деп Тирасиольскийниң ыяштан сава кылыр комбинадының стахановчузу П. Смирный коллективтиң кажыыдал митингизинге чугаалаан.

Ботовский районнуң Бардарский МТС-тиң механизаторларының кажыыдал хуралынга дарган Ф. Н. Богданның чугаалааны болза:

— Аас кежиин биске эш Сталин берген, мурнунда бүдүүлүк чораан молдав тараачыннар бистерни Сталин хостаан, бодувустуң салым-чолувустуң эзлери кылган. Бистиң мерген баштынчывыстың

Сталинның өөреткени ышкаш ажылдаар, демисежир болгаш тиилээр

ВИЛЬНЮС. Литванын найсылалының үлетпүр бүдүрүлгелеринде, албан черлеринде болгаш дээди өөредилге черлеринде ажылчы чоннарның шылгарангай баштынчызы болгаш башкызы Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинге холбаштыр кажыыдалдыг хуралдар эрттип турар.

«Жальгирис» деп станок тудуушкунунуң заводунуң ажылчыннарының болгаш эльбан-лаакчыттарының кажыыдалдыг митингизинге электри цехиниң аныяк мастери Янина Янкевичютениң сеткил сагыжын илередип чугаалааны болза:

—Улуг Сталин бисти хосталганың болгаш аас-кежиктиң оруунга эккелген. Эш Сталинның ады-биле кайгамчыктыг тиилелгелерни чедип алган бис. Бистер Иосиф Виссарионович Сталинның өөреткенин ёзугаар моон соңгаар-даа ажылдаар, демисежир болгаш тиилээр бис!

Быжыг шиитпирлиг болур дугайында Коммунистиг партияның, ооң Төп Комитединиң бүгү айтыышкыннарын эдерип, бодувустуң бүгү күжүвүстү болгаш энергиявысты чонга бараан болурунга бээр бис деп эртемденнер медеглеп турарлар. Литва ССР-ниң эртемнер Академиязының митингизинге төөгү болгаш эрге институдунуң эртем секретары Н. Эйхер-Дорканың чугаалааны болза:

—Эш Сталин совет улусту коммунизмниң быжыг тургузукчулары кылдыр кижизиткен. Бистиң өлүм чок баштынчывысының чагыгларын ыдыктыы-биле күүседип, төрээн Коммунистиг партияны долгандыр улам сырый катыжар бис. Ленин биле Сталинның тургусканы Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле ажылдаарындан артык өөрүшкү чок, ол партияга турарындан артык улуг аас-кежик чок!

(СЭТА).

Кезээде Ленин—Сталинның партиязы-биле

ФРУНЗЕ. Эш И. В. Сталинның мөчээнин Киргизияның ажылчыннары, колхозчулары, интеллигенциязы ханызы-биле кажыыдап турар. Тянь-Шаньның ауларында, бедик дагларда кыштагларда, рудниктерде—бүгү-де черлерде кажыыдалдыг хуралдар болгаш митингилер эрттип турар.

Сталинның өлүм чок адын эдилээн Чуйнуң униунда миллионер колхоз турып турар. Ол көдээ ажыл-агый артелиниң хуралынга колхозчу Артыкбаевтиң чугаалааны болза:

— Эрткен үеде карацгы, ядыы-туренги чораан кешкүн чон бистерниң коллективтиг күш-ажылга чедип алган аас-кежиктиг амыдыралывыс, бистиң бүгү чедишкиннеривис генийлиг Сталинның ачызы-биле чедип алдынган. Оларга аас-кежиктиг эккеп берген атты чон кажандаа утпас.

Иссык-Кульдуң эринде өзүп үнген балык ажыллыг аныяк хоорайжыгаштың бүгү чурттакчылары шелге чыглып келгеннер. Порт ажылчыны Мендыбаев баштынчыга ханы ынакшылын бөдүүн сөстер-биле илереткен. Ооң чугаалааны:

— Сталин кеззеде бистиң-биле кады. Сталин бистиң чаа тиилелгевис бүрүзүнге чурттап, бисти күш-ажылга болгаш маадырлыг чоруктарга мөнгези-биле сорук киирер.

Киргизияның ажылчы чону бодунуң чугааларынга болгаш СЭКП ТК-га чагааларынга төрээн Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка кызыгаар чок ынакшылын илередип турар.

(СЭТА).

Бүгү күжүвүстү сталинчы чагыгларны күүседиринге берээли

ТАХИА-ТАШ. Ынак баштынчы болгаш башкы эш Сталинның мөчээнинин дугайында медээ Кара-Кумнарны чагырарының сталинчы улуг планын боттандырып турар кижилерниң чүректеринге аар ажыг болган. Тахиа-Таштың суг белдириниң муң-муң тудугжулары кажыыдалдың митингизинге чыглып келгеннер.

«Средазгидростройнуң» политкилдизинин начальниги эш Глущенко чүве чугаалаан. Иосиф Виссарионович Сталинның адының совет кижилерге болгаш депшилгелиг бүгү кижи төрелгетенге кайы-хире үнелиин ол чугаалаан болгаш Ленин—Сталинның партиязын долгандыр улам сырый катыжарынче, серемчилелди улам бедидеринче, бистиң чуртувуска коммунизмни тургузары дээш демиселге боттарының күштерин ийи дапкыр улгатырарынче тудугжуларны кыйгырган.

Экскаваторжу Петр Шендриктиң сагыш-сеткил хайнытыышкынныг мындыг сөстери чаңгыланып турган: Бистиң улустуң таварышкан когаралы канчаар-даа аажок аар-берге-дир. Төрээн эш Сталинның чүрээ сокпастай берген. Ынчалза-даа улуг баштынчының өлүм чок херээ миллион-миллион совет кижилерниң чүректеринге, бистин бүгү кижилеривистиң чүрээнге чурттап чоруур.

— Кара-Кумнарның суг чок кургаг черлерин чечектелип турер шөлдер болгаш салтар кылдыр хуулдурар ужурлуг Кол Туркмен каналдың тудуушкунун эш Сталинның инициативазы-биле эгелээн. Бо улуг-чаагай тудугну хуусаа бетинде доозар деп таңыраглап тур бис!

Скрепержи Яков Медведевтиң чугаалааны болза:

— Бистиң эргим адавыс болгаш баштынчывыс улуг Сталинның бисти өөреткени ышкаш, шак ынчаар чурттаар болгаш ажылдаар бис. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединин болгаш Совет чазактың шылгатынган удуртулгазы-биле бистиң ынак Төрээн чуртувустуң күчү-шыдалын быжыглаар бис.

Аныяк монтажчы Евгений Дементьев индирге үнүп келген. Комсомолга хүлээп алырының дугайын дилээн билдириишкиннер аныяк тудугжулардан тудугнуң комсомол комитеттеринде он-ону-биле кирип турар деп ол дыннаткан. Коммунистиг партияны долгандыр улам сырый катыжар, коммунизм дээш, өлүм чок сталинчы идеяларны амыдыралга боттандырары дээш демиселге боттарының идепкейин улам бедидер деп аныяктарның изиг чүткүлүнүң дугайын билдириишкин бүрүзү херечилеп турар.

Ленин—Сталинның партиязының хөрээнге тулулунга чедир шынчы болурун таңыраглап, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге болгаш Совет чазакка чорудар чагааны митингиниң киржикчилери чаңгыс эп-сеткил-биле хүлээп алганнар.

(СЭТА).

Коммунизмниң улуг тудугларынга улам хөй металлды бээр

МАГНИТОГОРСК. Сталинчы Магнитка ынының болгаш кичээнгейиниң ачызында ооң кыска хүүсаанын иштинде металлургия агрегаттарының төлевилелдиг шыдалын ажырып, металлды дүрген болгаш кончуг эки эзилдиреринге өөренип алган бис. Партияның болгаш улустуң тургускан бүгү чүүлдерин иштики болгаш даштыкы дайзыннарның чимзенишкиннеринден шыңгыы камгалаарывысты бистиң коммунистер бүрүзү Сталинчы Төп Комитетке бүзүредип тур бис. Бис серемчилелдиг болур бис.

Кан эзилдирикчилери Дмитриев, Гречишкин, мастерлер Лапаев, Янбахтов база өскелер-даа сеткилдиң ханызындан үнген сөстери-биле Коммунистиг партияга боттарының ынакшылын болгаш бистиң чуртувуска коммунизмни тургузарынга боттарының күш-ажылчы күженишкиннерин бээринге беленин илередип турганнар.

Ленинниң болгаш Сталинның шылгараан угаанныг чагыгларынга туулунга чедир шынчы болур, партияның XIX съездизинин шиитпирлерин амыдыралга боттандырары дээш демисежир, пландан ажыр хөй-хөй металлдарны бээр деп сөзүн митингиниң киржикчилери боттарының хүлээп алган резолюциязынга бергеннер.

Металлургия комбинадының өске-даа цехтеринге, база хоорайның өске-даа бүдүрүлгелеринге кажыыдалдыг митингилер болгулаан.

(СЭТА).

Колхозчу тараачыннарның сөзү

ХАЙРАКАН. (Телефон-биле). Совет күрүнениң болгаш Коммунистиг партияның үндезилекчизи, бистиң улуг башкывыс Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинге Улуг-Хем районда Калинин аттыг улгатыр катышкан колхозтуң кежигүннери бүгү совет кижилер-биле кады кажыыдап турар.

СЭКП Төп Комитединин, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң бүгү чонга дыннадыы келген дораан-на колхозтуң бригадаларынга, фермаларынга болгаш тудуг участоктарынга митингилер эрткилээн. Кажыыдалдың баштайгы хүнүнүң кежээзинде Эл-Бажы суурга болган колхозчуларның нинти хуралынга партияның Төп Комитедин болгаш Совет чазакты долгандыр улам сырый катыжарын, Төрээн чуртту быжыглаары дээш 2—3 дапкыр күженишкиннинг ажылдаарын олар таңыраглаанар.

Часкы тарылгага бүгү белеткелди он хонук иштинде азы март 15-ке чедир бүрүн доозарын, ол ышкаш 1200 гектар тараа тарыыр планны 12 ажыл хүнүнде 102 хуу кылдыр эки шынарлыг күүседирин хүлээнген. Бо чылдың мал өстүрер күрүне планын нинтизи-биле 104 хуу чедир күүседирин кажыыдалдың митингизинге колхозчулар бүзүредип турган.

Колхозтуң даргазы эш Чаш-оолдуң редакцияга дыннатканы болза, бистиң колхоз бо чылын көжүрүп кылыр эзлээн хөй тудуглардан аңыда 18 чурттага бажыннарын, чаа чунар-бажыңны, яслини болгаш 50 тонна тараа кирер складты ол ышкаш малдың 3 чаа кажаларын тудар планныг. Аңаа хереглээр ыяш материалының 50 хуузун белеткеп алган бис.

Байлакшылдыг чаагай амыдыралды биске, бистиң чурттуң бүгү колхозчу тараачыннарынга тыпсып берген ынак адавыс, улуг баштынчывыс Иосиф Виссарионович Сталинны үдеп тура, март айда 700 кубометр тудуг ыяжын белеткеп алырын бызаңчылар база илередип турган.

Колхозтуң организас тургузуун быжыдары, ажыл-агый, культуразын хөгжүдери дээш демисел бистиң улуг Төрээн чуртувустуң күчү шыдалын быжыдары болур деп чүвени колхозчу тараачыннар медерелдиг билир. Оларның сөзү ажыл ижинден карышпас.

Эртемниг коммунизмниң улуг үндезилекчизи

(К. Маркстың мөчээнинден бээр 70 чыл болганынга).

1883 чылдың март 14-те кижи төрелгеттениң улуг бодалчызы, эртемниг коммунизмниң үндезилекчизи, бүгү делегей пролетариадының башкызы болган баштыңчызы Карл Маркс мөчээн.

Ол хүнде ооң улуг өңнүү болган соратниги Фридрих Энгельстиң бижээни болза: «Чүлүг болган бис, ол бүгүнү, база бо үениң шимчээшкининге чүнү чедип алган бис, ол бүгүнү ооң теоретиктиг болган практиктиг ажыл-чорудулгазының ачызыбиле чедип алган бис. Ол чок турган болза, бистер амдыгаа чедир-ле карангыга азып чоруур ийик бис».

Аңгы демиселиниң бүгү төөгүзүнүң дургузунда мурнакчы угаан бодалдар кижилериниң хөй иуруузун кулданыышкындан, мөлчүлгеден, дарлалдан, түрегеден болган кадыг дошкун аажылалдан чайладырының оруун тыварын оралдажып келген, ындыг болза-даа, ынчан төөгүнүң үзел-бодалдарынга тергиидеп турган үй-балай ужур-дүрүм чок чоруктар болган частырыглыг янзы-бүрү теориялар кижиниң ниитилел амыдыралының чажыдын олардан чажырып турган. «Кижи төрелгеттениң бодалы эртем өзугаар ажылдап кылдынган болган үндезилетинген социализмге чедериниң мурнунда хөй качыгдалдарны, хилинчектерни болган өскерилгелерни шыдап эрттер ужурга таварышкан»—деп эш Сталин бижээн.

Маркс бодунуң революсчу ажыл-чорудулгазының эгезинде-де ооң теоретиктиг бодалдарынга чедир тергиидеп турган хоозун угланыышкыннарны илередип көргүскен болган революсчу эртемниң сорулгазын тодаргайдаан. «Философтар өртемчейни үүгле янзы-бүрү аргалар-биле тайылбырлап турганнар, ынчаарга херек болза, ону өскертири турган»—деп Маркс бижээн.

Бодунуң улуг өңнүү болган соратниги Энгельс-биле кады К. Маркс эң-не революсчу аңгы—пролетариаттың теоретиги болган баштыңчызы чораан.

Ниитилел бодалдарының бүгү чедишкиннерин шүгүмчүлелдин-биле эде ажылдан кылып, дарлатырган аңгыларның демиселиниң дуржулгаларын түннеп кылбышаан, К. Маркс кижи ниитилелиниң төөгүзүнүң хөгжүлдезиниң хоойлузун ажыткан болган ооң чорудулгазы коммунизмге чайлаш чок чедирер дээрзин эртем өзугаар көргүскен. Ооң генийлиг чогаалдары: «Философияның ядамыы», «1848 чылдан 1850 чылга чедир Францияда аңгы демисели», «Луи Бонапартың он секи өрюмери», «Францияда чамалты дайыны», «Политиктиг экономияның шүгүмчүлелинге», «Капитал», «Гот программазының шүгүмчүлели» болган ооң-даа өскелер, а ол ышкаш Ф. Энгельс-биле кады тургусканы «Немец идеология» болган «Коммунистиг партияның манифестизи» болза, капиталистиг кулданыышкындан кижи төрелгетенни хосталары дээш, коммунизмниң тиилелгези дээш демиселге ажылчын аңгыны чепсегген турар эртемниг коммунизмниң өлүм чок чогаалдары болур.

«Марксизм дээрге, бойдустуң болган ниитилелдиң хөгжүлдезинниң хоойлуларының дугайында эртем, дарлаткан болган мөлчүткен массаларның революциязының дугайында эртем, социализмниң бүгү чурттарга тиилелгезиниң дугайында эртем, коммунистиг ниитилелдиң тургузуушкунуның дугайында эртем болур»—деп эш Сталин өередип келген.

Капитализмниң мөңгезин көргүзерин орадажып турган кижилериниң эртемге удур хоозун чоруунга теоретик К. Маркс бодунуң канчаар-даа аажок улуг ажыл-чорудулгазының дургузунда кээргел чок болган эптеш чок демиселди чоруткушаан, Ф. Энгельс-биле кады ниитилел дугайында өзулуг эртемни тургускан болган ону кады сайзыратканнар. Ол дугайында Энгельстиң демдеглээни болза: «Кол удуртукчу бодалдарның, эң ылаңгыя экономика болган төөгү талазы-биле бодалдарның дыка улуг кезии Маркска хамааржыр... Ынчангаш ону ооң ады-биле адап турары чөптүг».

К. Маркс философия талазы-биле революстуг эргилдени кылган. Бир-ле дугаарында эртем апарган философияның төөгүзүнүң чаа үеви К. Марксстан бээр эгелээн. К. Маркс биле Ф. Энгельстиң тургусканы диалектиктиг материализм болза, коммунизмниң теоретиктиг фундаментизи болур. Ажылчын аңгы коммунизмниң тиилелгези дээш демиселге күчүлүг идеялыг чепсекти алган.

Канчаар-даа аажок хөй санныг фактыларның анализинге үндезилээш, Маркс болза, бүдүрүлгениң капиталистиг аргазының ханы чажыдын болган капитализмни чайлаш чок өлүмге чедирер чөрүдээлерни илередип көргүзүп турар чаа экономнуг өередигни ажыткан. Карл Маркс болза, ниитилелдиң кол күжү пролетариат болур, ынчангаш кижини кижи мөлчүүр чорукту кеззеде чок кылыр, капитализмниң хөөржүдүкчүзү болган чаа, коммунистиг ниитилелдиң тургузукчузу болур эң-не улуг болган эң-не хүндүлүг төөгүлүг сорулганы төөгү пролетариатка онаап турар деп айыткан.

Капиталистерниң байлаанын өзулуг үнер дөстерин чажырарын орадажып турган буржуаз камгалакчыларны чазашаап, кончааны чедип алыр дээш болуп чүткүлүнге буржуазия түүлен-даа эгенип чалданмас деп көргүскеш, Маркстың бижээни болза, «бүдүрүлгениң ол аргазының абсолюттуг хоойлузу дээрге — немелде үнениң бүдүрүлгези азы өскениң күжү-биле баймыры болур». Кажан дириг күш-ажылды ушта соруп ап турар болдур чүгле ынчан капитализм хөгжүп турып болур, дириг күш-ажылды улам хөйну бодунга алган тудум-на ол амыдырап чурттап турар—деп Маркс бижээн.

Капиталистиг мөлчүлгениң ужурун илередиишаан, Маркс капиталистиг чылыдының бүгү-ниити хоойлузун ажыткан. Капиталистиг чылыда болза, бир талага бүгү байлакты мөөнээрин, а өске талага ажылчы массаларның абсолюттуг болган хамаарылгыг хоозуралын күштелдирерин болдуруп турар. Ол бүгү болза, чөрүдээлериниң чайлаш чок чидигленишкининге, пролетариат биле буржуазияның аразында аңгы демиселин күштелдиреринге, революцияның аргазыбиле буржуазияны дүжүр октаарынга чедирер.

Маркстың эң улуг алдар-хавыязы болза, капитализмниң чайлаш чок өлүрүн кижи-төрелгетенниң төөгүзүнде бир-ле дугаарында үүгле көргүскен эвес, харын чаа ниитилелди эртем өзугаар баш удур көөрүнүң чайыннанчак үлегер-чижээн ооң бергенинде. К. Маркс бодунуң ажылдарында келир үеде коммунистиг ниитилелдиң кол демдектерин шинчилеп көрүп турар болган капитализмден коммунизмче шилчилгениң ниити төлевилелин генийлиг өттүр көрүлде-биле айтып турар.

«Капиталистиг болган коммунистиг ниитилелдиң аразында бир дугаарындан ийи дугаарынче революсчу аргабиле шилчиириниң үези туруп турар. Политиктиг шилчилгениң үези ол үеге таржып турар, ынчангаш ол үенин күрүнези пролететариаттың революсчу диктатуразындан өске кандыг-даа болуп хоржок».

Капитализмден коммунизмче шилчилгениң үезиниң дугайын чугаалавышаан, Маркс болза, коммунистиг ниитилелдиң хөгжүлдезиниң ийи фазазын: кудуку фаза —социалистиг чада болган дээди фаза—коммунистиг чада болур деп тодаргайлаан.

Социалистиг ниитилел болза, капиталистиг ниитилелден тыптып үнер, «ынчангаш бүгү тала-биле, экономикага-даа, ажы-чаңчылга-даа, угаан-бодалга-даа ооң тыптын үнүп келгени эрги ниитилелдиң артыышкыннары камгаланып артып каар»—деп Маркс айыткан.

Капиталистиг бүдүрүлге аргазынга социалистиг бүдүрүлге аргазын удур салыышаан, капиталистиг бүдүрүлгениң сорулгазы болза, максималдыг немелде үнени тургузары болур деп Маркс айыткан. Эш Сталинның бодунуң «ССРЭ-де социализмниң экономнуг проблемалары» деп генийлиг ажылында айытканы болза, Маркстың ол сөстери капиталистиг бүдүрүлгениң сорулгазын допчу болган билдингир тодаргайлап турары-биле тергиин.

Бүдүрүлге чепсээниң бүдүрүлгези биле хереглел түүлдериниң бүдүрүлгезиниң аразында харылзаларны тодаргайлавышаан, Маркс дагын бүдүрүлгениң теориязын тургускан, эш Сталинның айытканын өзугаар алырга ол болза, социалистиг, коммунистиг бүдүрүлгеге база күштүг болур аргалыг.

«Маркс «Гот программазының шүгүмчүлелинге» социализмниң болган коммунизмче шилчилгениң үезиниң экономиказын анализастаарда дагын бүдүрүлгениң дугайында бодунуң теориязының кол байдалдарын барымдаалаанын болган коммунистиг тургузугга ыяавыла хереглетинер деп саналының демдеглээр херек»—деп эш Сталин бижээн.

Марксизмниң үндезилекчилери К. Маркс биле Ф. Энгельс пролетариаттың гегемониязының идеязының код төзевилелдерин берген болган бир эвес пролетариат бүгү ажылчы чоннарны бодун долгандыр катыштырар болза, үүгле ынчан пролетариат буржуазия-биле чедишкиниг демисежин ыыдаар, базы тараачыннар, ус-дарган чылар, бүгү дарлатканнар пролетариаттың

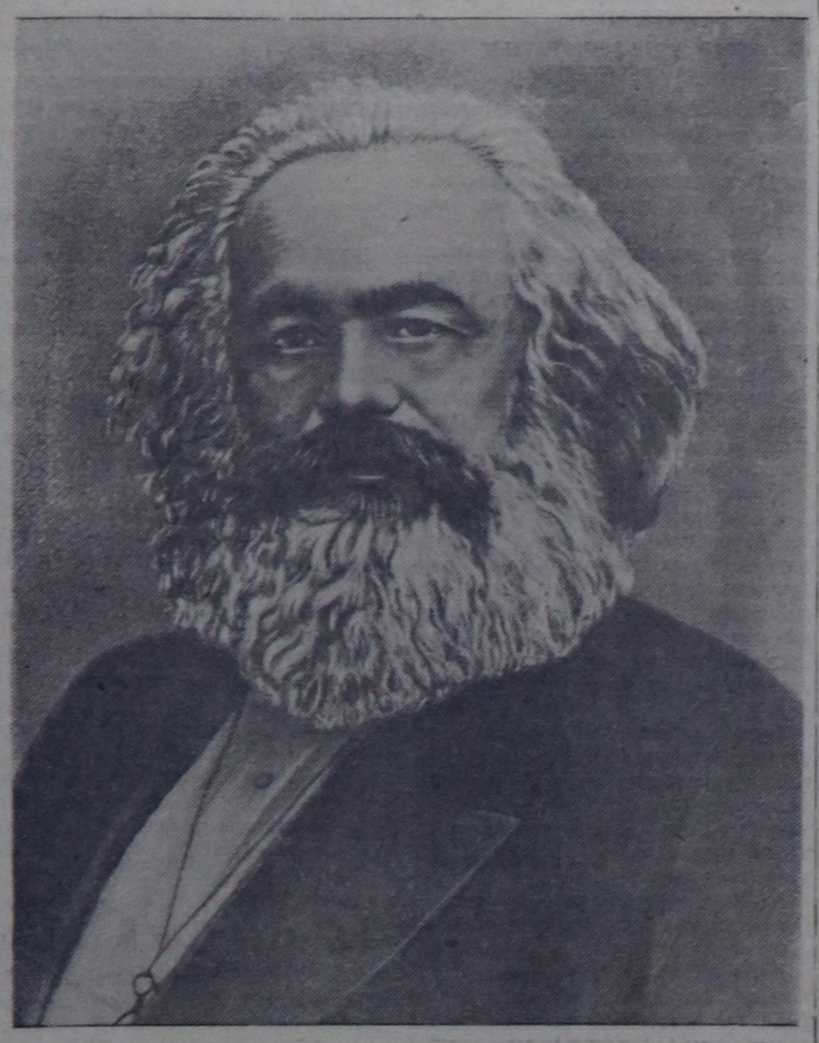

талазынга шиитпирлин-биле туруп алган, хоозуралдан, мөлчүлгеден, түрегделден болган аштан боттарын камгалап шыдаар дээрзин көргүскеннер. Бүгү дарлатырганнарның болган кулдандырганчарның мурнунга оларның ядаралының ыыдаганын илередиишаан, буржуазияның чымчактаашкынынга ажылчы чоннар идеген болбас, келир үедеги өзулуг аас-кежиин болган өөрүшкүнү мөлчүкчүлерге болган дарлакчыларга удур эптеш чок аңгы демиселиниң аргазы-биле чаалап алыр ужурлуг дээрзин Маркс биле Энгельс көргүскеннер.

Пролетариат болза, тараачыннарның кол массалары ооң талазынче шилчип кирген турарын шиитпирлин-биле чедип адыр ужурлуг деп санавышаан, тараачыннарны социалистиг революцияның талазынче хаара тудуп киириниң оруктарын К. Маркс айыткан.

Коммунизмниң дээди фазазының кол демдектерин К. Маркс генийлиг өттүр көрүлде-биле айыткан, коммунистиг ниитилелдиң дээди фазазы бодунга үндезилеп хөгжүүр ужурлуг, коммунистиг ниитилелге кижилер аразынга аңгы талалыбиле чөрүдээлер чок апаар. «Кижи бүрүзү шыдаар хирези-биле ажылдаар, кижи бүрүзү хереглээн хирези-биле алыр» деп коммунистиг принцип бүгү ниитилел амыдыралының кол удуртукчу күжү болу бээр.

Эртемниг коммунизмниң теориязын тургуспушаан, капитализмден коммунизмче хоойлу өзугаар чайлаш чок шилчилге ала-чаягаар болур дээр согур чорудулга болбас ужурлуг, ажылчын аңгы, ажылчы массалар ниитилел хөгжүлдезиниң хоойлуларын билип алган, төөгүнүң чорудулгазынга медерелдиг саълдарны чедирер, шилчилгениң үезин кызырбышаан, чаа ниитилел тургузуунуң «салгакчыларының ховалаанын» чымчадып чиигедир ужурлуг деп Маркс санаан.

«...Ниитилел, бир эвес харын-даа ол бодунуң хөгжүлдезиниң чаягаар хоойлузунун оруунче кире берген болза... төөгүлүг декреттер-биле солун-даа шыдавас. Ындыг-даа болза, салгакчыларның ховалаанын ол кызырып, чиигедип шыдаар».

К. Маркс пролетариаттың улуг революсчузу чораан; ол бүгү делегейниң ажылчын шимчээшкининге эртемниг үндезинни үүгле бир дугаарында берген эвес, харын пролетариаттың аңгы демиселиниң теориязын болган практиказын чарылбас чаңгыс бүдүн үүл кылдыр катыштырган.

Боттарының өерединиң чырыы-биле коммунизмче орукту ажылчы чоннарга чайыннандыр чырыдын бербишаан, марксизмниң үндезилекчилери, пролетариат бодунун бүгү делегейге төөгүлүг сорулгазын үүгле бодунуң революсчу партизының удуртулгазы-биле күүсеп шыдаар дээрзин эртем өзугаар көргүскен.

Бүгү делегейниң бир дугааргы ажылчын организациязы «Коммунистерниң Эвилелиниң» организакчызы болган баштыңчызы. I Интернационалдың үндезилекчизи болган баштыңчызы Маркс ажылчын шимчээшкинин эртемниг социализм-биле катыштырарын бодунуң сорулгазы кылдыр салып турган. Маркс бодунуң хөй санныг ажык ажылдарында бодунуң үезиниң төөгүлүг болуушкуннарын чырыдын бижип, тергиидекчи аңгыларны, реакциялыг чазактарны болган улус массаларның янзы-бүрү хоралакчыларын кээргел чокка чаза-шапкан. Делегейниң янзы-бүрү чурттарында демисежин турар ажылчы чоннарга дузаламчы көргүзерин Маркс бүгү тала-биле оралдажып турган. К. Маркс болза, Англияга болган чартис шимчээшкининге, Германияга болган 1848 чылдың революциязынга боду-биле киришкен. Парижтиң коммунарларынга ол улуг дузаны чедирген. Ирландия, Польша, Италия улустарының национал-хосталгалыг демиселин, а ол ышкаш кыдат, индий болган өске-даа дарлаткан улустарының демиселин ол деткип чораан болган аңаа сагыш-сеткил талазы-биле катыжып чораан.

Россияда революстуг шимчээшкинче Маркс эң-не улуг кичээнгейни салып турган. «Маркс биле Энгельс орустуң революциязынга болган ооң бүгү делегейге күүлүг ужур-дузалыынга бүрүү-биле идеген турган»—деп Ленин бижээн.

Маркс биле Энгельстиң мөчээнинин сөөлүнде II Интернационалдың социалистиг партияларының удуртукчулары ажылчын аңгының эрге-ажыктарын хоралавышаан, буржуазияның сонуургалынга таарыштыр марксизмни ревизиялап, хажыдып турган болган ооң революсчу утказынарын ап октап, ооң-биле пролетариатты теория болган идеология талазыбиле хол-чаданнаарын оралдажып турган.

Маркс биле Энгельстиң хереэниң улуг уламчылакчылары—Ленин биле Сталинның бүгү делегейге төөгүлүг алдар-хавыязы болза, янзы-бүрү оппортунистер-биле эптеш чок демиселге олар марксизмни үүгле камгалап алган эвес, харын чаа төөгүлүг байдалга, империализмниң болган пролетар революцияларының үезинге таарыштыр ону сайзыраткаы болган ооң үндезилетинген кезектерин—философияны, политиктиг экономияны болган эртемниг социализмни дээди чадаже көдүргени болур.

Ленинизм дээрге, империализмниң болган пролетар революцияларының үезиниң марксизми болур. Ленинизм— орустуң болган делегей культуразының хөгжүлдезиниң дээди чадазы. Ленинизм —ол болза бүгү чурттарга албан болур интернационалдыг өередиг-дир.

Лениниң сөөлүнде эш Сталин чогаадыкчы марксизмниң тугун бедиди кедүргеи болган марксизм-ленинизмни эртемниң эң-не улуг ажыдыышкыннары-биле байыткан. Ооң «ССРЭ-де социализмниң экономнуг проблемалары» деп чаа ажылы болза, марксичи-ленинчи эртемниң эртинезинге үнелеп четпес салыышкын болган болган ону социализмниң болган амгы үедеги капитализмниң экономиктиг хоойлуларының характериниң база хөделишкиннериниң дугайында чаа ажыдыышкыннар-биле байыткан.

Эш Сталин бодунуң ажылында социалистиг ниитилелде ниитиниң бүдүрүлгезиниң болган материалдыг чаагайжылдың хуваалдазының хоойлузун шинчилеп турар. Социализмден дээди чадаже—коммунизмче шилчилгениң оруктарының дугайында программалыг өередигин ол цнип үндүрген.

Маркс—Энгельс—Ленин — Сталинның өередии тиилетирбес күштү, төөгүге чаа орукту салып билир, бистиң өрү атыгыышкынныг шимчээшкинивистиң сорулгаларын тода көөр, тиилелгени дүрген болган быжыы-биле чаалап алыр болган быжыглаар аргаларны, угаан-бодалды бистиң партиявыска берип турар.

Ленинчи-сталинчы идеялар болза, бүгү чурттарның улус массаларының тайбың, демократия болган социализм дээш империализмге удур демиселинде сорулгаларын болган перспективаларын революсчу теорияның чырыы-биле чайыннандыр чырыдын берип турар.

Капиталистиг чурттарның калбак ажылчы массаларының ортузунга марксизм-ленинизмниң нептерээшкинин сааладыр дээш америк-англи империалистериниң болган оларның боо-чепсээниң тудукчулары эртемниг коммунизмниң талалакчыларынга удур барыын социалистерниң демиселинге амгы үеде ажыглаан турары ышкаш ындыг кара-сагыштыг, чүдек-бужар, ханныг методтар кажанда-даа мындыг хемчээлге ажыглатынын көрбээн. Ындыг-даа болза, империалистиг реакция кандыг-даа арааталыг хемчеглерни ажыглап турза, төөгүлүг үе-чада бүрүзү чаа-чаа чайыннанчак тиилелгелерни марксизм-ленинизмге эккеп турар.

Марксизм-ленинизм Ленин—Сталинның улуг партиязының төөгүлүг хөделишкиннеринде, коммунизмче бүзүрелдиг бар чоруур совет улустуң күш-ажылында болган демиселинде чурттап турар. Марксизм-ленинизм болза, социализмни чедишкиниг тургузуп турар улус демократиязының чурттарының ажылчы чоннарының шылгарангай демиселинде чурттап, тиилеп турар. Марксизм-ленинизм болза, делегейде өзүп турар революстуг шимчээшкинде, капиталистиг чурттарның ажылчын аңгызының буржуазияның диктатуразынга удур демиселинде, колониялерниң дарлаткан улустарының империалистиг кулданыышкынга удур национал-хосталгалыг шимчээшкининде чурттап, тиилеп турар.

Марксизм-ленинизмниң өлүм чок идеялары улуг сорулгаже—коммунизмче орукту бүгү чурттарның ажылчы чоннарынга чайыннандыр чырыдын берип турар.

Н. САМОРУКОВ.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге

Эш Сталинның мөчээнинин дугайында медээден сеткилиивис хайныгып дүвүрээн бис эң ханы кажыдалывысты силерге илередип тур бис. Бис кажыдалдыг туктарны улуг Сталинның хааржаанның чанында мөгейтип тур бис. Кижи төрелгетен бодунуң эң улуг генийин, делегей пролетариады—эң улуг өңнүүн болган башкызын чидирген. Бис коммунизмниң улуг тургузукчузунуң ажыын ажып, Совет Эвилелинге социализмниң типилелгезин, фашизмниң черлик арааталыг чоруундан кижи төрелгетенни камгалап алырын, Совет Эвилелиниң улустарының коммунизмниң оруунче киреринн удурткан кижиниң ажыын ажып тур бис. Бүгү чурттарның коммунистиг партияларының улуг башкызы болган баштыңчызы, өске бүгү коммунистиг партияларга үлегер болуп турар Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязын тургускан кижиниң дугайында, бодунуң генийлиг чогаалдары-биле марксизм-ленинизмни байыткан болган ону чогаадыкчы өзу-биле улам ыцай хөгжүткен кижиниң дугайында кажыдап тур бис.

Совет Эвилелин канчаар көөр чорук ак сеткилдиг социалист бүрүзүнүң, өзулуг интернационалист бүрүзүнүң арнын тодарадыр, база Совет Эвилелиниң эрге-ажыктары бүгү делегейге тайбыңның хереэ-биле үзүк чок харылзаалыг дээр дугайында эш Сталинның сөстерин бис кажан-даа утпас бис. Бир эвес улустар тайбыңның хереэн туныунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган турар дээр дугайында И. В. Сталинның айтыышкынынга кажан-даа дүүштүр ажылдаар бис.

Тайбын, хосталга болган дешшилге дээш бүгү улустарның демиселиниң бажында турар Ленин—Сталинның улуг партиязынга, Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунистиг партиязынга бүзүлбас шынчы болурун австри коммунистер таңгыраглап турлар.

Маркстың — Энгельстиң — Лениниң — Сталинның тугунуң адаа-биле боттарының бүгү күштерин, база амыдыралын И. В. Сталинның төлевилээн сорулгазын чедип алырынга бараалгадырын австри коммунистер эш Сталинның хааржаанның чанында таңгыраглап турар.

Австрияның Коммунистиг партиязының Төп Комитеди.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге

Тайбың дээш, бүгү ажылчы чоннарның хосталгазы дээш, социализмниң тиилелгези болган коммунизмни тургузары дээш өлүм чок демисели-биле дешшилгелиг бүгү кижи төрелгетенге эш Лениниң мөчээнинин соонда эң-не эргим апарган кижи болур эш Сталинның мөчээни-биле хөлбаштыр Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынга, Чазаанга болган улустарынга бодунуң эң ханы сеткил катыштырыышкынныг кажыдалын Чилиниң коммунистиг партиязы илередип тур.

Сталинның нүүрү-биле эң улуг, чаагай болган ак сеткилдиг өңнүкүүг болуп турган Чилиниң ажылчы чоннарын болган улузун өске кандыг-даа медээ ынчаар хайныктырып шыдаваан. Ооң хереэ тиилетирбес. Бүгү делегейниң келир үези—социализм.

Бис, чили коммунистер, Сталинның дугайын сактып турган, база Сталинның ады-биле тайбың дээш национал хосталга, демократтыг хосталгалар болган бистиң чуртувустуң социалистиг келир үези дээш бүгү күштеривис-биле демисежир бис.

ГАЛО ГОНСАЛЕС,

Чилиниң Коммунистиг партиязының чиңгине секретары.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге

МОСКВА.

Тайбың, демократия, национал хосталга болган социализм дээш демиселдин генийлиг өередиин моон сонгаар-даа угдан башкарар кижи болур улуг баштыңчы, башкы болган өңнүк—И. В. Сталинның мөчээнинге холбаштыр Венесуэланың Коммунистиг партиязының, ажылчын аңгызының болган улузунуң ханы кажыдалын Венесуэланың Коммунистиг партиязының Төп комитединиң мурнундан илередип тур бис.

ГУСТАВО МАЧАДО, ЭДУАРДО МАЧАДО, ФЕРНАНДО КЕЙ САНЧЕС, ПЕДРО БЕРОЕС, ГИЛЬЕРМО БЕССЕМБЕЛЬ.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге

Ажылчын аңгының болган дешшилгелиг бүгү кижи төрелгетенниң ынак баштыңчызының болган башкызының ышкындырганы-биле холбаштыр ханы кажыдалдың болган муңгаралдың демдээ кылдыр Канаданың дешшилгелиг ажылчын партиязы бодунуң туктарын мөгейтип тур.

Совет улуска сагыш-сеткилин ханы катыштырбышаан, канада улус болза, тайбың болган улустар аразынга найыралдың хереэ дээш, гитлеризмге удур демиселге И. В. Сталинның ролюн өөрүп четириишкин-биле болган чоргаарал-биле боаар-берге шакта сактып турар.

Марксизм-ленинизмни чогаадыкчы өзу-биле хөгжүдериниң болган социалистиг ниитилелдиң төөгүлүг тургузуушкунунуң талазы-биле ажыл-чорудулгазы бүгү делегейниң ажылчын аңгызын сорук киририн турар болган ооң идегелиниң тугу болуп турар кижи—улуг Сталинның тураскаалын канада коммунистер алдаржыдын турар.

Коммунизмче чоруп орар совет улустуң чедишкиннери эш Сталинга мөңге тураскаалды кылып турар. Ооң ады болган ооң хереэ чүс-чүс чылдарда чурттаар.

Канаданың дешшилгелиг Ажылчын партиязының Национал комитединиң мурнундан ТИМ БАК.

Сталинның хереэ чүс-чүс чылдарда чурттаар

Муңгаранчыг медээни радио делегейге дыңнаткан—эш Сталин мөчээн.

Эш Сталинның хенертен болган элекке мөчээн дугайында медээни дыңнаап мен кайгай берген мен.

Эш Сталин-биле чоокта чаа, бо чылдың февральдың 17-де беседалашкан болгаш ооң кадык, өөрүшкүлүг турганын көрген кижи меңээ делегейни ол каапкаш баргаанынга бүзүрээн берге-тир.

И. В. Сталинның мөчээни болза, үүгле Совет Эвилелиниң эң улуг чидирии болур эвес, харын бүгү кижи төрелгетенниң чидирии болур. Сталин Ленин-биле кады Маркс биле Энгельстиң теориязын чогаадыкчы хөгжүткен болган херек кырынга боттандырган. Россияның төөгүзүнүң эң берге үелериндe Ленин биле Сталинның кады күжениишкинниг ажыды келир үениң салгакчыларының чүректеринге кеззеде чурттаар. Лениниң мөчээнинин сөөлүнде Сталин коммунизмни үүгле теория талазыбиле эвес, харын практикага нептередир харыысалганы чүктээн.

Сөөлгү үжен ажыг чылдарның дургузунда, эң ылаңгыя Лениниң мөчээнинин сөөлүнде организастыг, чурумнуг болган салган сорулгалыг кижи энергиязы чүнү тургузуп болурунуң дириг херечиз болур ындыг улуг тулугну совет чурт үүгле Сталинның саълдарының болган удуртулгазының ачызында чорудуп болур турган.

Совет Эвилелин индустриализастаарының методун Сталин ажылдап кылган болгаш боттандырган. Бөдөө ажыл-агыйның коллективизастаарын ажылдап кылгаш боттандырбышаан, совет чуртуң экономиказын ол чаңгыс социалистиг үндезинге тургускан.

Уран-чүүлдүн, культураның, эртемниң болган кадык камгалалының хөгжүдезиниң хереэнге ол эң улуг салыышкынны кирген. Социализмден коммунизмче шилчириниң оруктарын ол ажылдап кылган.

Делегейниң ийи дугаар дайынының чылдарында И. В. Сталин бодунуң чурттунуң күштерин чедишкиниг организастаан. Ооң саълдары-биле Совет Эвилели бодунуң армияны чок кылын шыдаан болгаш ооң-биле делегейни нацизмниң аспаандан камгалап алган. Эң улуг шылгарангай гений Сталинның, тайбының, дешшилгениң болгаш кижи төрелгетенниң аас-кежиниң камгалакчызының мурнунга делегей өөрелиг.

Сталинның ады, эртемденниң, чогаалчының, подководчунуң, организакчының, кижи төрелгетенниң өзулуг баштыңчызының ады үүгле совет чуртунуң төөгүзүнге эвес, харын бүгү делегейниң төөгүзүнге чурттаар.

И. В. Сталинның мөчээни болза, меңээ бодумнуң хуумда эң улуг чидириг болуп турар. Бистиң хостуг, ажык болган дорт чугаавысты мен кажан-даа, кажан-даа утпас мен.

Сталин мөчээн, ындыг болза-даа ооң ады, ооң алдары болгаш ооң ажыл-херектери кижи төрелгетенниң чаагайжылдыгазынга кеззеде чурттаар.

С. КИТЧЛУ,

Тайбының Бүгү-индий Чөвүлелиниң даргазы, «Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» деп делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады.

Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээнинин дугайында депшилгелиг кижи төрелгетеннин улуг кажыдалы

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН. Март 9-та Пекиниин болгаш бүгү Кыдаттың ажылчы чоннары делегейиин бүгү улустары-биле бир дөмей боттарының эң эки өөнүү—И. В. Сталинны сөөлгү орукче үдээн. Найсылалдың Төп шөлүнче эртен эрте-ле ажылчы чоннарның колонналары кажыдалдыг митингиге шимээн даваш чок чыглып турган.

Шөлге болгаш ооң чанында кудумчуларга 600 муң ажыг кижи чыылган. Төп индирде ийи туктарның—Кыдат Улус Республиканың болгаш Совет Эвилелиниң туктарының аразында И. В. Сталинның капчаар-даа аажок улуг чуруун кажыдалдыг кылдыр хоолаан турган. Чуруктуң кырында улуг кара торгуда ак үжүктербиле мынча деп бижээн: «Эш Сталин чүс-чүс чылдарда чурттаар».

Индирни чечектер бүргей берген. Ында мун-мун веноктар: Кыдаттың Коммунистиг партиязындан, Улустуң Төп чазаандан, чурттуң ажылчы чоннарындан, биче национаддарның төлөлекчилериннен, аныяктарның чаа-демократтыг эвилелиниң организациязындан болгаш пионер организациязындан.

Түс чернии-биле 16 шак 10 минута. Дарга Мао Цзэ-дун, Кыдаттың компартиязының ТК-зының болгаш Улустуң Төп чазаның кежигүннери, демократтыг партиялардың болгаш хөй-ниити организацияларының удуртукчулары, Совет Эвилелиниң элчини А. С. Панюшкин индирге үнүп келген.

Кыдаттың Коммунистиг партиязының ТК-зының кежигүнү, партияның Пекин хооркомунуң секретары болгаш Пекин хоорайның даргазы Тын Чжень өзүлалдың кажыдал митингизин ажыткан. Кажыдалдыг аялгалар дыңнаып турган.

17 шакта артиллерия салюду, Пекиниин заводтарының болгаш фабрикаларының гудоктары эш И. В. Сталинны орнукшудуп турарын медээлээн. Бүгү Кыдат Улус Республикага беш минутада кажыдалдың шыпшыны эгелээн. Шупту шимээн-не чок апарган. Митингиниң президиумунуң кежигүннери Дарга Мао Цзэ-дун баштадыр эш И. В. Сталинның чуруунче көрүнгеш, шөлде турар бүгү чон-биле кады баштарын мөгейткен.

Заводтарның гудоктарының ыыды читкен. Кыдаттың Коммунистиг партиязының, Улустуң Төп чазааның, Улустуң хосталга армиязының өөнүзүзинден Дарга Мао Цзэ-дун улустарның улуг баштыңчызы эш Сталинның чуруунга веноктар салып, ооң мурнунга ханызы-биле мөгейиишкин кылган.

Кыдаттың Коммунистиг партиязының ТК-зының, Улустуң Төп чазааның болгаш Улустуң хосталга армиязының мурнундан Кыдаттың компартиязының ТК-зының секретары, Улустуң Төп чазааның даргазының оралакчызы болгаш Улустуң хосталга армиязының кол командылакчызы Чжу Дэ чүве чугаалаан. Бодунуң чугаазынга ооң чугаалааны:

Улуг эш Сталин бистен кезээде чорутканн. Бүгү кижи төрелгетеннин улуг сылдызы өскен. Кыдат улустуң эң-не ынак өөнүү болгаш башкызы бистен чүс-чүс чылдарда чарылган. Совет улус болгаш бүгү делегейнин улустары ышкаш кыдат улус ол хенерттен болган хемчээл чок аар-берге чорук-биле холбаштыр биске таварышкан кызыгаар чок болгаш ханы кажыдалды эрттирип турар.

Эш Сталинның мөчээни бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга эң аар чидириг болур. Чүге дээрге, Сталин болза, бүгү делегейниң ажылчы чоннарының баштыңчызы болгаш башкызы болур. Ленин-биле кады Сталин Октябрьның социалистиг Улуг революциязын удуртканн. Ол революция бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга болгаш бүгү дарлаткан улустарга хосталгаже орукту ажыткан. Ленинниң мөчээнинин соонда Маркс—Энгельс—Ленинниң херээн Сталин үргүлчүлевишаан, социализмни чедиишкиннин тургузуп, коммунизмче бурунгаарлап турар совет улусту баштап келген.

Делегейниң антифашистиг ийнги дайынынга улуг совет улус болгаш Совет Армия Сталинның удуртулгазы-биле немец, итали болгаш япон дээрбечилерни чылча шапкаш, фашистиг кудланыышкынның айыылыг-ан бүгү кижи төрелгетенни адырып алган. Дайын сөөлүнде үеде Сталинның аллаарлыг тугунуң адаанга бүгү делегейниң тайбыга ынакшыллыг күштери катышкан болгаш быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш маадырлыг демиселди чорудуп турар. Эш Сталинның кижи төрелгетеннин мурнунга улуг ачы-хавыязы мөңгеде өшпес херел болуп чыыр.

Эш Сталин болза, кыдат улустуң эң-не ынак өөнүү болгаш башкызы болур. Эш Сталин Кыдаттың Коммунистиг партиязын марксизм-ленинизмниң генийлиг теориязы-биле чепсеглээн. Кыдат улус Сталинны айыткан оруу-биле эш Мао Цзэ-дуннуң болгаш кыдат коммунистиг партияның удуртулгазы-биле кыдат революцияга тиилелгени чедип алган. Кыдат революцияның тиилелгезин болгаш чедиишкиннерин быжыглаары Сталинның ады-биле тудуш харылзааны. Эш Сталин кыдат улустуң чүректеринге мөңгеде чурттаар.

Оон ыдай Чжу Дэ совет болгаш кыдат улустарның найыралынга эш Сталинның ачы-хавыязын тодаргайлап чугаалаан. Бодунуң сөзүн Чжу Дэ мынча деп дооскан:

Улуг Сталин мөңгеде чурттаар.

Маркс—Энгельс — Ленин — Сталинның өөрединиң херели бистиң бүрүнгаар тиилелгелиг шимчээшкинивисти мөңгеде чыылар.

Эш Сталин шөлээн уду!

Ооң дараазында гоминданның революстуг комитединден Ли Цзи-шэнь национал чаартылганың демократтыг эвилелинден Хуан Янь-пей, партия кежигүнү эвес демократтардан Чэнь Шу-тун, кыдат-совет найыралдың комитилелинден У Юй-чжан, профэвилелдериниң бүгү кыдат федерациязындан Лай Жо-юй, аныяктарның чаа-демократтыг эвилелиниң организациязындан болгаш пионер организациязындан.

Түс чернии-биле 16 шак 10 минута. Дарга Мао Цзэ-дун, Кыдаттың компартиязының ТК-зының болгаш Улустуң Төп чазааның кежигүннери, демократтыг партиялардың болгаш хөй-ниити организацияларының удуртукчулары, Совет Эвилелиниң элчини А. С. Панюшкин индирге үнүп келген.

Кыдаттың Коммунистиг партиязының ТК-зының кежигүнү, партияның Пекин хооркомунуң секретары болгаш Пекин хоорайның даргазы Тын Чжень өзүлалдың кажыдал митингизин ажыткан. Кажыдалдыг аялгалар дыңнаып турган.

17 шакта артиллерия салюду, Пекиниин заводтарының болгаш фабрикаларының гудоктары эш И. В. Сталинны орнукшудуп турарын медээлээн. Бүгү Кыдат Улус Республикага беш минутада кажыдалдың шыпшыны эгелээн. Шупту шимээн-не чок апарган. Митингиниң президиумунуң кежигүннери Дарга Мао Цзэ-дун баштадыр эш И. В. Сталинның чуруунче көрүнгеш, шөлде турар бүгү чон-биле кады баштарын мөгейткен.

Заводтарның гудоктарының ыыды читкен. Кыдаттың Коммунистиг партиязының, Улустуң Төп чазааның, Улустуң хосталга армиязының өөнүзүзинден Дарга Мао Цзэ-дун улустарның улуг баштыңчызы эш Сталинның чуруунга веноктар салып, ооң мурнунга ханызы-биле мөгейиишкин кылган.

Кыдаттың Коммунистиг партиязының ТК-зының, Улустуң Төп чазааның болгаш Улустуң хосталга армиязының мурнундан Кыдаттың компартиязының ТК-зының секретары, Улустуң Төп чазааның даргазының оралакчызы болгаш Улустуң хосталга армиязының кол командылакчызы Чжу Дэ чүве чугаалаан. Бодунуң чугаазынга ооң чугаалааны:

Улуг эш Сталин бистен кезээде чорутканн. Бүгү кижи төрелгетеннин улуг сылдызы өскен. Кыдат улустуң эң-не ынак өөнүү болгаш башкызы бистен чүс-чүс чылдарда чарылган. Совет улус болгаш бүгү делегейниң улустары ышкаш кыдат улус ол хенерттен болган хемчээл чок аар-берге чорук-биле холбаштыр биске таварышкан кызыгаар чок болгаш ханы кажыдалды эрттирип турар.

Эш Сталинның мөчээни бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга эң аар чидириг болур. Чүге дээрге, Сталин болза, бүгү делегейниң ажылчы чоннарының баштыңчызы болгаш башкызы болур. Ленин-биле кады Сталин Октябрьның социалистиг Улуг революциязын удуртканн. Ол революция бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга болгаш бүгү дарлаткан улустарга хосталгаже орукту ажыткан. Ленинниң мөчээнинин соонда Маркс—Энгельс—Ленинниң херээн Сталин үргүлчүлевишаан, социализмни чедиишкиннин тургузуп, коммунизмче бурунгаарлап турар совет улусту баштап келген.

Делегейниң антифашистиг ийнги дайынынга улуг совет улус болгаш Совет Армия Сталинның удуртулгазы-биле немец, итали болгаш япон дээрбечилерни чылча шапкаш, фашистиг кудланыышкынның айыылыг-ан бүгү кижи төрелгетенни адырып алган. Дайын сөөлүнде үеде Сталинның аллаарлыг тугунуң адаанга бүгү делегейниң тайбыга ынакшыллыг күштери катышкан болгаш быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш маадырлыг демиселди чорудуп турар. Эш Сталинның кижи төрелгетеннин мурнунга улуг ачы-хавыязы мөңгеде өшпес херел болуп чыыр.

Эш Сталин болза, кыдат улустуң эң-не ынак өөнүү болгаш башкызы болур. Эш Сталин Кыдаттың Коммунистиг партиязын марксизм-ленинизмниң генийлиг теориязы-биле чепсеглээн. Кыдат улус Сталинны айыткан оруу-биле эш Мао Цзэ-дуннуң болгаш кыдат коммунистиг партияның удуртулгазы-биле кыдат революцияга тиилелгени чедип алган. Кыдат революцияның тиилелгезин болгаш чедиишкиннерин быжыглаары Сталинның ады-биле тудуш харылзааны. Эш Сталин кыдат улустуң чүректеринге мөңгеде чурттаар.

Оон ыдай Чжу Дэ совет болгаш кыдат улустарның найыралынга эш Сталинның ачы-хавыязын тодаргайлап чугаалаан. Бодунуң сөзүн Чжу Дэ мынча деп дооскан:

Улуг Сталин мөңгеде чурттаар.

Маркс—Энгельс — Ленин — Сталинның өөрединиң херели бистиң бүрүнгаар тиилелгелиг шимчээшкинивисти мөңгеде чырылар.

Эш Сталин шөлээн уду!

Ооң дараазында гоминданның революстуг комитединден Ли Цзи-шэнь национал чаартылганың демократтыг эвилелинден Хуан Янь-пей, партия кежигүнү эвес демократтардан Чэнь Шу-тун, кыдат-совет найыралдың комитилелинден У Юй-чжан, профэвилелдериниң бүгү кыдат федерациязындан Лай Жо-юй, аныяктарның чаа-демократтыг эвилелиниң организациязындан болгаш пионер организациязындан Ху Яо-бан, херээженнериниң бүгү-кыдат федерациязындан Сюй Гуан-пин чүве чугаалагылаан. Кыдаттың демократтыг лигазының даргазы Чжан Ланьның чугаазын митингиге база номчаан.

ССРЭ-ниң Кыдат Улус Республикада элчини А. С. Панюшкин база чүве чугаалаан.

А. С. Панюшкиниң чугаазының соонда хөгжүм «Интернационалды» ырлаткан.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Улустарның улуг башкызы болгаш баштыңчызы Иосиф Виссарионович Сталинның тураскаалынга холбаштырган Польшаның ажылчы чоннарының кажыдалдыг демонстрациязы март 9-та Варшавага болган.

Ажыл хүү төнери билек-ле найсылалдың янзы-бүрү районнарының ажылчы чоннарының колонналары Польшаның катышкан ажылчын партиязының Төп Комитединиң бажынынче шуужуп чоруп турган.

Польшаның катышкан ажылчын партиязының Төп Комитединиң Политбюро кежигүннери, ССРЭ-ниң Польшадагы элчини А. А Соболев, улус демократиязының чурттарының элчин чөлеринин баштыңнары индир кырында турганнар.

Кажыдалдың митингизин Польшаның катышкан ажылчын партиязының Төп Комитединиң секретары болгаш Польша Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы Юзеф Циранкевич ажыткан. Улустарның улуг баштыңчызы болгаш башкызы Иосиф Виссарионович Сталинның мөчээни-биле бүгү делегейниң чүс-чүс миллион кижилеринге, бүгү депшилгелиг кижи төрелгетенге таварышкан канчаар-даа аажок улуг чидиригниң дугайын ол чугаалаан.

Иосиф Виссарионович Сталинның ачызы-биле польша улус хосталганы болгаш социализм тургузуушкунунга чедиишкиннерни чедип алган деп Циранкевич бодунуң чугаазынга айыткан.

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Г. М. Маленков бо хүн Кызыл шөлге эш Сталин-биле кезээ мөңгеде чарлып тура мынча деп чугаалаан:

«Бистиң ыдыктыг хүлээлгевис чүл дизе, улустарның—тайбың, демократия болгаш социализм лагериниң кайгамчык улуг чазалап алышкынын камгалап быжыглаарында, демократтыг лагерь чурттарының эпнайыралын, дем-катыжыышкынын быжыглаары болур». Бо сөстерни польша ажылчы чоннар бодунуң хуузунда күзел-соруу кылдыр хүлээп ап турар.

Иосиф Виссарионович Сталинның өөредиин болгаш айтыышкынын амыдыралга чайгылыш чок боттандырарын, польша улустуң чаңгыс эвин үргүлчү быжыглаарын, улуг Совет Эвилелиниң башталгазы-биле тайбыңның лагерин быжыглаарын болгаш ооң күжүн өстүрерин, империализмниң чалчаларынга удур кам-хайыра чок демисешпишаан, революсчу серемчилелди бедиерин, Польша Шериин ынакшыл болгаш сагыш салышкын-биле хүрээлээрин, Совет Эвилелиниң улустары-биле найыралды быжыглаарын, Совет Эвилелиниң акыцунма Коммунистиг партиязы-биле идеялыг харылзааны үргүлчү быжыглаарын Циранкевич кыйгырган.

Митингите ооң дараазында Польшаның катышкан ажылчын партиязының ТК-зының Политбюро кежигүнү Ф. Южвяк сөс алгаш чугаалааны болза, улустарның баштыңчызы болгаш башкызы Иосиф Виссарионович Сталинның бүгү амыдырал чуртталгазы — марксизм-ленинизмниң идеяларының тиилелгези дээш, чаа, чөптүг тургузугнуң тиилелгези болгаш социализм, тайбың дээш демиселге бодунуң маадырлыының талазы-биле көстүп көрбээн чорук болур.

Митинг соонда колонналарның кажыдалдыг эрттиишкини болган. Ону Варшаваның Иосиф Виссарионович Сталин аттыг культура болгаш эртем Ордузунуң тудугжулары эгелээн.

Кажыдалдың эрттиишкиннери үш шак ажыр үргүлчүлээн. Польша улустуң улуг хостакчызы, улустарның ынак баштыңчызы болгаш башкызы Иосиф Виссарионович Сталинның тураскаалынга алдар кылдыр индир баары-биле Варшаваның 350 муң ажыг ажылчы чоннары эрткен.

ВАРШАВА. Сталиногруд, Познань, Белосток, Олштин болгаш өске-даа хоорайларга ажылчы чоннарның кажыдалдыг митингилери болгулаан.

Сталиногруд хоорайга 80 муң ажылчы чоннар киришкен митингиге Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинге чорудар чагааны чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп алган.

Ол чагаада чугаалап турары болза:

«Депшилгелиг кижи төрелгетенниң баштыңчызынга тураскаал кылдыр ооң өөредиин шынчы камгалаар, бистиң улустарывыстың аразында найыралын улам күштүг быжыглаарын, Совет Эвилелиниң Коммунистиг улуг партиязының сталинчы удуртулгазын долгандыр хүрээлении сырый катыштырарын таңгыраглап тур бис;

Революцияның чайгылыш чок баштыңчызынга тураскаал кылдыр бистиң хүрээлецивисти быжыы-биле катыштырарывысты, революсчу серемчилелди күштелдиреривисти, ооң-биле бүгү дайзыннарны кам-хайыра чокка сойгалап илередиривисти таңгыраглап тур бис».

ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. И. В. Сталинның тураскаалынга алдар болдурган кажыдалдың митингизи март 9-та Будапештиге болган. Хоорайның 500 муң хире ажылчы чоннары И. В. Сталинның тураскаалының баарында кончуг улуг шөлге болгаш ооң чоок кавызында кудумчуларга чыылганнар. Чоокта чаа туттунган ол шөлге Будапештинин хоорай Совединиң шиитпирин ёзугаар И. В. Сталинның адын март 8-те тывыскан.

Индир кырында Венгр Улус Республиканың чазак кежигүннери, Венгрияның Ажылчы чоннар партиязының удуртукчулары, ССРЭ-ниң Венгрияда элчини Е. Д. Киселев. Митингите ол ышкаш дипломатыг корпустуң кежигүннери база киришкен инер. Венгр Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы, Венгрияның Ажылчы чоннар партиязының Төп Комитединиң Политбюро кежигүнү Эрне Гере чүве чугаалаан.

—Бистиң тараачын ажылчы чон, интеллигенция — бүгү венгр улус бодунуң ынак, төрээн адазы, улуг өөнүү болгаш башкызы эш Сталинның мөчээнин ханы кажыдап тур—деп ол чугаалаан.

Кызыл Чепльдиң ажылчыннарының мурнундан митингиге токарь-стахановчу Имре Муска чүве чугаалаан. Баштыңчының өөредиинге шынчы болурунун, дайзыннардан серемчилелдиг болурунун, бүдүрүлгеге улам-на чедиишкинниг ажылдаарының таңгыраан Будапештиниң ажылчыннарының мурнундан ол берген.

Венгрияның бирги социалистиг хоорайы Сталинвароштун ажылчы чоннарының мурнундан ажылчын Бела Бейер чүве чугаалаан.

МООЛ АРАТ РЕСПУБЛИКА

УЛАН-БАТОР. Эш И. В. Сталинның тураскаалынга алдар болдурган кажыдалдыг митингиге Улан-Баторнуң бүгү булуңнарындан келген кижилер Сухэ-Батор аттыг шөлге март 9-та чыылганнар.

Маршал Чойбалсанны салган бажыңның индириниң кырынга Моолдуң Араттың Революстуг партиязының Политбюро кежигүннери, Моол Арат Республиканың чазак кежигүннери хүндүсүнүң ийи шакта үйүп келгеннер. Моолдуң Араттың Революстуг партиязының Төп Комитединиң секретары Дамба, генерал-майор Цог, хөрээжен ажылчын Дуламсурун, арат Чойбол, география эртемниериниң кандидады Цегмид олар чүве чугаалааннар.

Моолдуң ажылчын аңгызы улуг Сталинның херээнге шынчы болур деп ажылчы Дуламсурун Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының ТК-зынга, Моолдуң Араттың Революстуг партиязының ТК-зынга таңгыраглаан. Арат Чойбол моол араттарның таңгыраан берген.

Митинг доозулган, ынчалза-даа кымдаа тарап чорбаан. Күүлүг радиорепродукторну салып каан турган. И. В. Сталинның орнукшудулгазының дугайында Москвадан дамчыдылганы чыылганнар мунгаргай дыңнап турганнар.

Акы-дуңма совет улус-биле, бүгү чер бөмбүрзээниң ажылчы чоннары-биле кады моол улус болдунуң эң ынак өөнүү, адазы болгаш башкызы Иосиф Виссарионович Сталиндан чарлып турган.

АЛБАНИЯ

ТИРАНА, 8. Бүгү ажылчы чоннарның улуг өөнүүнүн, башкызының болгаш баштыңчызының мөчээни албани ажылчы чоннарның чүректеринге хемчээл чок кажыдалды болгаш ажыгны болдурган. Эң аар чедиригни кажыдавышаан, улуг Сталинның айыткан оруу-биле моон соңгаар-даа чоруур быжыг күзелин болгаш шиитпирлиин олар илергейлеп турарлар.

Дүүн Албанияның хоорайларының бүгү үлетпүр бүдүрүлгелеринге болгаш бүгү албан черлеринге кажыдалдыг хуралдар болгулаан. Кажыдалдыг хуралдар суурларга болгаш көдээ ажыл-агый кооперативтеринде болуп турар.

КОРЕЙ УЛУС-ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКА

ПХЕНЬЯН, 8. Дүүн корей солуннар Кореяның Күш-ажылчы партиязының Төп Комитединиң болгаш Корей Улус-Демократтыг Республиканың Министрлер Кабинединиң бүгү улуска кыйгырыын парлаанар.

Бүгү делегейниң ажылчы чоннарының шылгарангай угаанныг баштыңчызы болгаш башкызы, корей улустуң хостакчызы болгаш эң чоок өөнүү Генералиссимус Сталинның мөчээнинин дугайында корей улус ханы кажыдап турар.

Пхеньянның төп чери Сталин аттыг кудумчу кажыдалда: корей кижи бүрүзүнүң чүрээнге үнелиг болгаш чоок, Кореяны япон империализмниң колониальдыг кадыг дарлалындан хостааш, корей улуска чаа амыдыралды берген кижиниң портреттери кара пөстер-биле хаажылаттынган.

Бүдүрүлге болгаш албан черлеринге, өөредилге черлеринге, Улустуң армиязының кезектеринге Иосиф Виссарионович Сталинны тураскаан хөй кижи киришкен митингилер эрттип турар.

Сталинның ады корейлериниң чүрээнге мөңгеге чурттаар. Ол дугайын эр, херээжен ажылчыннар, техниктер болгаш инженерлер чугаалап турарлар.

ФИНЛЯНДИЯ

ХЕЛЬСИНКИ. Эш И. В. Сталинны орнукшудуп турган хүн Финляндияның найсылалының күрүне болгаш коммунал бажыңнарының кырынга күрүне туктарын мөгейтипкен турган. Бүгү делегейниң ажылчы чоннарының улуг баштыңчызы болгаш башкызы И. В. Сталинга тураскаал кылдыр солуннар үнгүлээн.

«Финляндия—Совет Эвилели» ниитилелдиң эгелээшкинин ёзугаар И. В. Сталинның тураскаалынга алдар болдурган кажыдалдың хуралы март 9-туң кежээзинде Мессухаллиниңиң Биче залынга болган. Хуралга республиканың президентизи Паасикиви, чазак кежигүннери, Совет Эвилелиниң, Кыдат Улус Республиканың, Европаның улус-демократтыг чурттарының болгаш өске-даа чурттарның дипломаттыг төлөлекчилери келгеннер, Хельсинкиниң хөй санныг ажылчы чоннары залды шыгырт долдур олурупканнар.

Хуралды сейм депутады Маури Рюзмя ажыткан. Генералиссимус И. В. Сталинның тураскаалын бут кырынга турып ёзулаарын ол санаддаан. Шупту ханы кажыдал-биле турып ёзулаан.

Тайбыга ынакшылдыг бүгү кижи төрелгетенге Генералиссимус Сталинның чагыы болза, ооң бо сөстери болур деп Рюзмя чугаалаан: «Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының херээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыглатынган турар. Бир эвес дайын кыпсыкчылары улус массаны хоозун чорук-биле будулдуруп, оларны мегелеп, база делегейниң чаа дайынынга хаара тудуп шыдаптар болза, дайын чайлаш чок апарып болур.

Ынчангаш дайын кыпсыкчыларының кем-буруулуг үүлгедиглерин сойгалап илередириниң чепсээ болур тайбыңны камгалаары дээш калбак кампания ам бирги чергениң ужур-дузалыг болуп турар».

Генералиссимус Сталинның бистиң улуска чагыы болза, найырал, кады-ажылдажылга болгаш бот-боттарынга дузалажырының дугайында кереэ болур.

Бо сталинчы чагыларны күүседириинче Рюзмя кыйгырган.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының март 10-да медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжышкыннары-биле кыдат улустуң экитурачы кезектери америк-англи эжелевчилерге болгаш лисынманчы шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Март 10-да адыгжы-аңчылар дайзынның ийи самолёдун аңдара аткан.

(СЭТА).

Туттурган шериглернин лагеринде американнарнын араатанзыг үүлгедиглери

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң корреспондентизинин медээлээнин ёзугаар алырга, март 7-де Йончходо ортулукка (Кочжедо ортулуктуң чоогунда) туттурган 23 соңгу-корей солдаттарны өлүрген болгаш 42 солдаттарны балыглаан деп америк командылал март 8-те медеглээн.

(СЭТА).

Вьетнамда француз агрессорларның когаралы

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң дамчыдып турары болза, Вьетнамда дайынның эгезинден 1952 чылдың декабрь 31-те чедир Вьетнамның Улустуң армиязы дайынның 252.4[illegible] солдаттарын чок кылган.

(СЭТА).

Францияның иштики херектеринге АКШ-тың киржип турары

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң дыңнадып турары-биле алырга, Кыдат Улус Республикаже чоруурунга белен турган «Янг-Тзе» деп Француз транспорт пароходун американнарның негелдезин ёзугаар Дюнкерк портка доктаадып тудуп алган. Ук транспорт болза, делегейниң Москвага болган экономнуг чөвүлел хуралынга чардынган француз-кыдат садыг кереэзин ёзугаар сатынган бараанларны Кыдат Улус Республиканың соңгу талакы порттарынга чедирер ужурлуг турган. Кыдатче чорудар ужурлуг турган бараанларның иштинге калбак демирлер болгаш ван, химиктиг болгаш фармацевтиктиг бараанар, өдекшилгелер турган. Ол чүүктерни Кыдатче чорударынга эргежок чугула документилерни француз эрге-чагыргалар берген.

Ынчалза-даа, Дюнкерктиң далай эриинден эжиндирип чоруурунга белен турган «Янг-Тзе» деп транспортту көрүп каап, америк эрге-чагыргаларның төлөлекчилери ук суднону озалдадып доктаадырыкле бүгү хемчегларни ап чорутканнар. Кыдат Улус Республикаже ол чүүктү чорударын болдурбас дээш Вашингтондан негелде кылган деп «Юманите» солун демдеглеп турар.

Францияның иштики херектеринге америк эрге-чагыргаларның ол каржызыбиле кириишкинин солун болза, Францияның даштыкы садыының айтырыгрын Парижте эвес, а Вашингтонда шиитпирлеп турар дээрзиниң база бир бүүдүрелгези кылдыр көрүп турар.

(СЭТА).

Кенияда англи колонизаторларнын өлүрүкчү чоруу

ЛОНДОН. 1952 чылдың октябрь 20-ден 1953 чылдың февраль 25-ке чедир үе дургузунда 61.907 негрлер туттуруп хоругдатырган, оларның иштинден 3043 кижини байсаалга соонда хостаан деп Англияның колониялар министри Литтлтон обшиналар палатазынга март 4-те медеглээн. 58864 негрлерни «хыналда» чорударыбиле туткан. Оон соонда 39 муң негрлерни хостаан, а 17613 негрлерни судтаан. Оон артканнары суд чорударын манап, карабажың хоругдалында турарлар.

(СЭТА).

Индияда туберкулёзтан өлүр чоруктуң улуг хемчээлдии

БАРАЧИ. Ассошиэйтед Пресс оф Пакистан агентилелиниң Делиден дыңнатканы-биле алырга, Индияда бир минута бүрүзүнде туберкулёзтан бир кижи өлүп турар деп Индияның казрит Баур медеглээн.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ГРИППТИ НЕПТЕРЕТПЕҢЕР!

ГРИПП—халдавырлыг. Чарааның чаштанчызындан, азырып бышкырганындан болгаш чоок турган чугаалашканындан дамчып халдаар; аарыг кижиниң дүкпүзүнден болгаш чөдүргенинден, ошкажыындан болгаш хол тутчуп мендилежириндин; аарыг кижиниң ажыглап турган аржыылындан, думчук аржыылындан, аяк-саваның болгаш өске-даа түүлдерин дамчыштыр халдаар аарыг.

Грипп колдуунда думчук суу төктүрү-биле, ниити кошкаашкын-биле болгаш эыт изиири-биле (температура-биле) аарып илерээр.

Гриппттен аарыг берген үеңерде доп-дораан эмчиге барыңар, база эмчиниң айыткан чурумун болгаш эмнээшкинин шыңгыы сагыңар.

БОДУН БОЛГАШ ДОЛГАНДЫР ТУРАРЛАРНЫ ГРИППТЕН ҚАНЧААР ҚАМГАЛААРЫЛ?

Чөдүреринерде болгаш бышкырарыңарда долгандыр турарлардан өскээр көрүнгеш, азырарыңарда долгандыр турарлардан өскээр көрүнгеш, аскыңарны болгаш думчуунарны думчук аржыылы-биле дугланар, шала кырынче дүкпүрбеңер.

Хол тутчуп мендилежириндин болгаш ошкаашкындан чайлап чоруңар.

Холуңарны үргүлчү-ле чуңар, мага-бодуңарның, ниити болгаш даштыкы хевинерниң арылаашкынын сагыңар. Холуңарны чем чиринерниң мурнунда чуңар.

Гриппттен аараан кижи-биле чаңгыс орунга удуваңар, ниити аржыылды, думчук аржыылын, дөжектиң болгаш өске-даа хеп түүлүн ажыглаваңар, база чаңгыс савадан чемненмеңер. Өрээлинерни үргүлчү-ле агаарга аксыңар.

Бодуңарның организминерни спорт-биле болгаш гимнастика-биле быжыглаңар. Арыг агаарга үргүлчү үнүп туруңар.

Гриппттен аараан демдектерлиг уругларны школаже, уруглар садынче, яслиже болгаш өске уругларже чорутпаңар.

Гриппттен аараан иелер уруунарны ажаарыңарда, ылаңгыя уругну эмзиреринер үезинде аскыңарны болгаш думчуунарны марлялыг шарыышкын-биле дуй шып алыңар.

БИР ЭВЕС БАЖЫҢЫҢАРДА ГРИППТЕН ААРААН КИЖИ БАР БОЛЗА, ЧҮНҮ ҚЫЛЗА ЧОГУУРУЛ?

Аргалыг-ла болза, аарыг кижини кадык кижилерден аңгыланар. Аарыг кижиге тускай орундан аңгылап беринер. Бир эвес аарыг кижини аңгы өрээлге чыттырар арга чок болза, аарыг кижиниң орнун көжеге-биле дугланар. Аарыг кижини кылыннадыр шуглавышаан, өрээлди үргүлчү агаарладыңар.

Аарыг кижиниң чыдар өрээлин өл пөс-биле үргүлчү чодуп туруңар.

Аарыг кижи аңгы аяк-саваны, аржыылды, дөжектиң эт-херекселдерин болгаш оон-даа өске түүлдерни тускай ажыглазын. Аарыг кижиге дүкпүрер чүвени салып беринер, ону хүннүң-не изиг суг-биле чайып төгүнер.

Грипп-биле демисежириниң бүгү дүрүмнерин сагыңар, база оларны күүседирин долгандыр турар кижилерден негенер.

Тыва областың санитар чырыдыышкынның бажыңы.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7 ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал киллистериниң — 8—88; харыысалгалыг секретарының 4—98; пропаганда болгаш агитация, уран-чүүл, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң 8—68, иштики информация, бухгалтериянын — 8 — 65

ТС01703 Облкуусконмуң типографиязы